

Geliş Tarihi: 13 Mayıs 2024
Kabul Tarihi: 18 Kasım 2024

Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi
Journal of Modern Turkish History Studies
XXIV/49 (2024 Güz/Autumn), ss. 807-844

DOI: 10.18244/ctad.1482988

Araştırma Makalesi / Research Article

KÖY ENSTİTÜLERİ'NDE SOSYAL VE KÜLTÜREL FAALİYETLER*

Nihal YILDIZ** Osman AKANDERE*** Elif KURT****

Öz

Cumhuriyet'in ilanı ile başlayan eğitim seferberliğinde köye öğretmen yetiştirme görevini yaklaşık 14 yıl boyunca ülkemize özgü kurumların başında gelen Köy Enstitüleri üstlenmiştir. Dönemin Millî Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç'un çabalarıyla 17 Nisan 1940 tarihinde kurulan Köy Enstitüleri, öğrencilerin çağdaş eğitim yoluyla maddi ve manevi çalışmalarını uygarlık düzeyine getirmeyi amaçlayan bir eğitim felsefesi benimsemiştir. Köy Enstitüleri müfredatında yer alan kültür derslerinde; sanatsal, bedensel ve kültürel faaliyetlere oldukça fazla önem verilmiştir. Bu derslerden müzik, resim, spor, ulusal oyunlar, tiyatroya gerekli önem verilerek alanında uzman kişiler tarafından eğitimler sağlanmıştır. Enstitülerde okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla müfredatta yer alan serbest okuma saatleri üzerinde önemle durulmuştur. Yapararak ve yaşayarak öğrenme yaklaşımını tam anlamıyla benimseyen Enstitülerde teorik olarak işlenen derslerin uygulamaları sınıf dışında bahçelerde, atölyelerde ya da yakın il veya ilçelerde gerçekleştirilmiştir. Uygulama dersleri ile kültürel amaçlı inceleme gezilerinde öğrenciler yakın çevrelerindeki enstitülere giderek hem diğer öğrencilerle hem de köy halkı ile bilgi alışverişinde bulunmuşlardır. Bu sayede, öğrencilerin sosyal ve kültürel eğilimleri, yurt sevgisi, yardımlaşma, görev ve sorumluluk duyguları gelişip güçlenmiştir. Tüm bunların temelinde Cumhuriyet'in hedeflerine uygun, geleceğe güvenle bakabilen, kültürünü benimseyen ancak yeni kültürler öğrenmeye açık olan bireylerin yetişmesi sayesinde küllerinden doğan, kalkınmış bir ülke ortaya çıkacaktı.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Sosyal Faaliyetler, Kültürel Faaliyetler.

- * Bu makalede Etik Kurul Onayı gerektiren bir çalışma bulunmamaktadır.
There is no study that would require the approval of the Ethical Committee in this article.
- ** Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üni., Eğitim Fak., Temel Eğitim Böl., Sınıf Eğitimi Abd., (e-posta: nihalyildizyilmaz@gmail.com), (Orcid: 0000-0002-6840-1594).
- *** Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üni., Ahmet Keleşoğlu Eğt. Fak., Temel Eğt. Böl. Sınıf Eğt. Abd., (e-posta: oakandere@konya.edu.tr), (Orcid: 0000-0001-7875-4214)
- **** Araştırmacı, (e-posta: elifbkurt@gmail.com), (Orcid: 0000-0002-0904-1488).

SOCIAL AND CULTURAL ACTIVITIES IN VILLAGE INSTITUTES

Abstract

In the educational mobilization that started with the proclamation of the Republic, the Village Institutes, one of the institutions unique to our country, undertook the task of training teachers for about 14 years. Founded on April 17, 1940 with the efforts of the then Minister of National Education Hasan Âli Yücel and İsmail Hakkı Tonguç, the Village Institutes adopted an educational philosophy that aimed to bring students' material and spiritual work to the level of civilization through modern education. In the culture courses included in the curriculum of the Village Institutes, artistic, physical and cultural activities were given great importance. Music, painting, sports, national games and theater were included in these courses and taught by expert instructors. In addition, free reading hours are included in the curriculum to help students develop reading habits. In the Institutes, which adopt a learning-by-doing and learning-by-living approach, theoretical courses are practiced in gardens, workshops or in nearby cities or districts. During the cultural study trips in the practical courses, students went to the institutes in their immediate surroundings and exchanged information with other students and village people. In this way, students' social and cultural inclinations, love of country, solidarity, sense of duty and responsibility have developed and strengthened. On the basis of all these, individuals who are in line with the goals of the Republic, who can look to the future with confidence, who embrace their culture but are open to learning new cultures were raised.

Keywords: Village Institutes, Social Activities, Cultural Activities.

Giriş

Eğitim, bireylerin gelişimi ve toplumların ilerlemesi açısından kritik bir araçtır. En geniş tanımıyla eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süren ve toplum içinde yönünü bulmasına yardımcı olan dinamik bir süreçtir.¹ Eğitim, geçmişten geleceğe bilgi ve deneyim aktarımını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yeni bilgiler üreterek toplumsal gelişime katkı sağlar.² Eğitim ve toplum birbirine bağlıdır; eğitimin değişimi, toplumun değişimini, sürekliliği ise toplumun sürekliliğini ifade eder. Türkiye’de eğitim anlayışı, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e kadar sürekli değişim ve gelişim göstermiştir. Tanzimat Dönemi’nde Batı tarzı eğitim kurumlarının açılması ve medreselerin çağın gerekliliklerine uyum sağlayamaması, Cumhuriyet dönemi modernleşme çabalarına zemin hazırlamıştır.³

Cumhuriyet’in ilk yıllarında Atatürk, eğitimi toplumun kalkınmasında temel bir faktör olarak görmüş ve Millî Mücadele sırasında eğitim politikaları için temeller atılmıştır.⁴ 1924’te yapılan ilk nüfus sayımına göre, halkın büyük çoğunluğunun kırsal kesimlerde yaşadığı belirlenmiş ve köylülerin eğitilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Atatürk’ün “gerçek sahibi köylüdür” ifadesi, Cumhuriyet’in eğitim politikalarının kırsal alanlara yönelik odaklanmasını sağlamıştır.⁵ Bu dönemde, okuma yazma oranı çok düşük olduğundan, köylerde eğitim imkanlarının yaygınlaştırılması amacıyla çeşitli projeler ve halk eğitimi faaliyetleri başlatılmıştır. Özellikle köylerdeki okullaşma oranını artırmak için öğretmen yetiştirme ve okulların yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Eğitimdeki bu gelişmeler, 1922’de kurulan Köy Muallim Mektepleri gibi projelerle desteklenmiştir. Ancak, bu okulların başarıları sınırlı kalmış, 1930’larda köy eğitimi için yeni projeler geliştirilmiştir. Bu projeler, köylerdeki eğitim düzeyini yükseltmeyi ve köylerde kalifiye öğretmenler yetiştirmeyi amaçlamıştır.⁶ Aynı dönemde, yurt dışından gelen eğitim uzmanlarının tavsiyeleri doğrultusunda köylülerin eğitimine dair çeşitli

1 Feyzullah Ezer, “Köy Enstitülerinin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi”, *Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını Belgi Dergisi* 2, 19 (Kış 2020/I): 1787, DOI: 10.33431/belgi.640644.

2 Gül Nihal Toprak, “Cumhuriyet’in İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüler”, (Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2008), 1.

3 Mehmet Anık, “Bir Modernleşme Projesi Olarak Köy Enstitüleri”, *Dîvân: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi* 11, 20, (2006/1): 279-80, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/254489>.

4 İsmail Eyyupoğlu, “Köy Enstitülerinin Kuruluşu ve Pulur Köy Enstitüsü Öğrencilerinden Muammer Genç’in Anıları”, *Atatürk Dergisi* 6, 1, (2007): 3, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/392165>.

5 Aslı Avcı Akçalı, “Karanlık Sokağı Aydınlatan Enstitü: Aksu Köy Enstitüsü”, *Journal of Turkish Studies* 10, 5 (2015): 30-31, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8070>.

6 Mustafa Şahin, “Türkiye’de Köye Öğretmen Yetiştirme Model Önerileri, Uygulamaları ve Değerlendirmeler Tarihi Gelişim”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 2.4, (1995): 49-50, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/233187>; Ezer, Köy Enstitülerinin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi, 1790.

reformlar yapılmış, öğretmenlerin eğitimine büyük önem verilmiştir.⁷ Bu reformlar, Cumhuriyet'in eğitim politikalarının temelini laiklik ve yurttaşlık ilkelerinin kazandırılmasını hedeflemiş ve köydeki eğitim sorunlarına çözüm aramıştır.⁸

Köy Enstitüleri, bu eğitim reformlarının somut bir sonucu olarak 1940'ta kurulmuştur. İsmail Hakkı Tonguç'un liderliğinde kurulan Köy Enstitüleri, köy çocuklarını eğitmekle kalmamış, aynı zamanda onları öğretmen olarak köylerine geri göndermeyi amaçlamıştır.⁹ İsmail Hakkı Tonguç, köy çocuklarının okumasının önemine değinerek bu çocukların birer öğretmen olarak köylerine dönmeleri sonucunda buralarda sosyal ve ekonomik kalkınmanın gerçekleşeceği üzerinde oldukça durmuştur. Ayrıca kendisi de köy ortamında yetişmiş biri olarak, köyü ve köy çocuklarını daha yakından tanımaktadır. Köy Enstitüleri sistemini kurarken iş ilkesine büyük önem vermiştir. Köy yaşamının temelinde iş yapmanın olduğu bu açıdan da köy çocuklarının iş yapmaya yatkın olduğunu belirtmiş ve okul derslerinin yanında tarım, marangozluk gibi el işlerinin de öğretilmesinin gerekliliğine değinmiştir.¹⁰ Tonguç'un eğitim anlayışı, köy yaşamının temelinde iş yapmanın olduğu bir eğitim modeli sunmuştur. "İş için, iş aracılığıyla, iş için eğitim" prensibi, Köy Enstitüleri'nin eğitim felsefesini oluşturmuş ve tarım, marangozluk gibi pratik derslerin yanı sıra teorik eğitim verilmiştir.¹¹ Köy Enstitüleri, 1954 yılına kadar süren etkili bir kurum olarak, köylerin kalkınmasında önemli bir rol oynamıştır ve bu model, Türkiye'nin kırsal eğitiminin temellerini atmıştır.

1. Köy Enstitüleri

Cumhuriyet Döneminden itibaren nüfusun büyük bir bölümünün köyde yaşaması ile birlikte köye yönelik eğitim çalışmaları üzerinde önemle durulmuştur. Köylerdeki okul sayısının az olması, öğretmenlerin köy şartlarına uyum sağlayamaması, köy halkının istenilen eğitim seviyesinde olmaması gibi nedenler köye ulaşmada yeni bir model gerekli kılmaktaydı.¹² 1922 ve

7 Abdulaziz Kardeş, "Cumhuriyet Dönemi'nde Bir Hareketin Son Temsilcisi: Ernis Köy Enstitüsü", *Journal of International Social Research* 10, 48, (2017): 184-85, DOI: [10.17719/jisr.2017.1492](https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1492)

8 Erol Kapluhan, "Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 26 (2012): 178-79, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3305>.

9 Fay Kirby, *Türkiye'de Köy Enstitüleri*, (Ankara: İmece Yayınları, 1962), 117.

10 Öznur Özden Arslan, "Köy Enstitülerinin Toplum Kalkınmasındaki Rolü", *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi* 6, 1, (2018): 99-100, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/907144>.

11 Nurgün Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, (İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2013), 197.

12 Necdet Aysal, "Anadolu'da Aydınlanma hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* 9, 35, (2005): 270, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/20602>.

1926 yıllarında köye yönelik eğitimle ilgili çeşitli denemeler yapılmış ancak başarıya ulaşamamıştır. 1936 yılında ise Saffet Arıkan'ın vekilliği döneminde köy öğrencilerinin de eğitime erişimlerini sağlamak amacıyla Köy Eğitimci projesi ile enstitülerin temeli atılmıştır. İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un kurduğu Köy Enstitüleri ile köye yönelik eğitim amacına ulaşmıştır. Kırsal alanlarda yaşanan eğitim sorunlarına çözüm getirmesi planlanan Köy Enstitüleri, köylerdeki okul ve öğretmen sayısını artırarak köy halkının eğitim seviyesini yükseltmeyi amaçlamıştır.¹³

Köy halkının eğitim ihtiyacı yalnızca okuma yazma ile sınırlı değildi. Köy halkının ve bölgenin kalkınmasında, üretimde ve tüketimde bilinçlendirilerek sağlık koşullarının iyileştirilmesi ve çağdaş Cumhuriyet yurttaşı olabilmelerinin sağlanması amaçlanmıştır.¹⁴ Bu amacın gerçekleşmesi için çalışmalar başlamış ve İsmail Hakkı Tonguç bu konu üzerinde önemle durmuştur. Öğretmen, koruyucu, tarım teknisyeni ve sağlık hizmetinin ulaşmayacağı hiçbir köy kalmayacağını altını çizen Tonguç, 20 yıllık bir plan taslağı hazırlamıştır. Açılacak olan enstitülere okuma yazması olan köy çocuğu ve öğretmen bulmak bu planın en zor ve en önemli kısmıydı.¹⁵ Eğitimci projesinin olumlu sonuçları ortaya çıkınca 11 Haziran 1937 yılında "Köy Eğitimci Kanunu" ile yasallık kazandırılmıştır. Bu yasaya göre "Çifteler (Eskişehir)", "Kızılçullu (İzmir)", "Karaağaç (Edirne)" de eğitimci kursları açılmış ayrıca sonraki sene bu kurslara ek olarak üç tane kurs daha açılmıştır.¹⁶ Zaman geçtikçe eğitimci kurslarının ilköğretim düzeyinin üstüne çıkamayacağı anlaşılmış ve 3704 sayılı kanun ile "Köy Öğretmen Okulları" açılmıştır. Köy Enstitüleri'nin temelini oluşturan "Kızılçullu, Çifteler" ve "Gölköy Eğitimci Kursları" Köy Öğretmen Okullarına dönüştürülmüştür.¹⁷

Dönemin Millî Eğitim Bakanı olan Saffet Arıkan rahatsızlığı yüzünden görevinden ayrılmıştır ve yerine Hasan Âli Yücel¹⁸ atanmıştır. Hasan Âli Yücel, İlköğretim Genel Müdürlüğüne İsmail Hakkı Tonguç'u atamıştır ve Köy Enstitüleri'ne yönelik çalışmalarını birlikte sürdürmüşlerdir. İsmail Hakkı Tonguç, köy halkına sadece okuma yazma öğreten bir eğitimcinin yeterli olmayacağını bunun yerine köyün ihtiyacına yönelik öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekliliği üzerinde durmuştur. Bu doğrultuda da Köy Öğretmen

13 Aysal, 203.

14 Aysal, 270.

15 Pakize Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2004), 112.

16 Şerafettin Turan, *Türk Devrim Tarihi*, (Ankara: Bilgi Yayınevi, 1999), 40.

17 Turan, *Türk Devrim Tarihi*, 40.

18 Hasan Âli Yücel (1897-1961), eğitimci, yazar ve siyaset adamıdır. 1921 Edebiyat Fakültesi Felsefe bölümü mezunudur. Çeşitli okullarda öğretmenlik yapan Yücel, 1935'te İzmir Milletvekili seçilerek TBMM'ye girmiştir. 1938-1946 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı yapmıştır. Bu görevi sırasında Köy Enstitülerinin kurulmasında, teknik öğretimin gelişmesinde etkin roller üstlenmiştir. Aynur Soydan Erdemir, "Hasan Âli Yücel (1897-1961)", *Atatürk Ansiklopedisi*, erişim 10.11.2023, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hasan-ali-yucel-1897-1961/>.

Okullarının adının “Köy Enstitüsü” olarak yenilenmesi uygun görülmüştür.¹⁹ Nitekim 17 Nisan 1940 Köy Enstitüleri Kanunu TBMM’de kabul edilmiş²⁰ ve Köy Öğretmen Okulları Köy Enstitüleri’ne dönüştürülmüştür. 19 Haziran 1942 yılında Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilat Yasası çıkarılmıştır. Daha sonraları yayımlanan kararname ile Yüksek Köy Enstitüleri kurulmuştur.²¹ Yalnızca eğitim ve öğretim kurumu olmayan aynı zamanda bir modern çiftlik olan Köy Enstitüleri’nin sayısı 1948-1949 yıllarında yirmi bire ulaşmıştır. Öğrenciler bir yandan kendi binaları yapmış, toprağı işlemiş bir yandan da ortak bir üretim ve çalışma alanı oluşturmuşlardır.²²

Köy Enstitüleri, kurulacak yerler seçilirken ulaşım kolaylığına ve sağlık koşullarına dikkat edilmiştir. Bu okullar, genellikle karayolları ve demiryollarının yakınında, devletin elverişli tarım arazilerine sahip bölgelerde kurulmuştur. Seçilen yerlerin verimli tarım arazileriyle zenginleştirilmesi ve bölgenin kısa süre içinde merkezi bir yer haline gelmesi hedeflenmiştir.²³ Köy Enstitüleri’ne kabul edilen öğrenciler, başlangıçta beş sınıflı köy ilkokullarını bitirmiş çocuklar arasından seçilmişken, artan talep ile bu sayı üç sınıflı öğretmenli köy okullarını ve dört sınıflı köy okullarını bitirenleri de kapsayacak şekilde genişlemiştir. Öğrencilerin seçiminde, 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu’nun 3. Maddesi’ne uygun olarak, sıhhatli ve köy ilkokulunu tamamlamış çocuklar arasından seçim yapılmıştır.²⁴ Köy Enstitüleri’ne alınacak öğrenciler için belirlenen ölçütler ise şunlardır: köy çocuğu olmak, sıhhatli ve sağlam olmak, zeki ve çalışkan olmak, ayrıca kendi yaşlıları arasında başarılı ve bilgi sahibi olmak.²⁵ Bu ölçütler doğrultusunda seçilen öğrenciler, enstitüde eğitim almaya hak kazanmıştır.

Köy Enstitüleri’ne kız çocuklarının alınmasına ayrı bir önem verilmiştir. Çünkü bu dönemde kız çocuklarının okula gönderilmesi ile ilgili bazı güçlükler vardı. Kız çocuklara eğitim hakkının verilmesiyle birlikte, enstitüler aracılığıyla kız ve erkek çocuklarının bir arada eğitim alması sağlanmış ve karşı cinsler arasında arkadaşlık ilişkileri kurulması amaçlanmıştır.²⁶ Enstitülerin kuruluş döneminde gerekli sayıda kız öğrencinin bulunamaması nedeniyle, il ve ilçe merkezlerinde yaşayan ancak köy kökenli

19 İsmail Hakkı Tonguç, *İlköğretim Kavramı*, (Ankara: Remzi Kitabevi, 2004), 319.

20 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 226.

21 Eyyupoğlu, Köy Enstitülerinin Kuruluşu ve Pulur Köy Enstitüsü Öğrencilerinden Muammer Genç’in Anıları, 6-7.

22 Sabahattin Eyüpoğlu, *Köy Enstitüleri Üzerine*, (İstanbul: Yenigün Haber Ajansı, 1999), 86.

23 Şevket Gediklioğlu, *Evreleri, Getirdikleri ve Yankalarıyla Köy Enstitüleri*, (Ankara: İş Matbaacılık ve Ticaret, 1971), 41.

24 Mehmet Şeren, “*Türkiye’de Köye Öğretmen Yetiştirme. Köy Enstitüleri Sistemi*”, (Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 1982), 37.

25 Gediklioğlu, *Evreleri, Getirdikleri ve Yankalarıyla Köy Enstitüleri*, 57-58.

26 Seher Esen ve Osman Akandere, “Köy Enstitülerinde Kız Öğrenciler (Alınma Süreçleri, Eğitimleri ve Meslek Hayatları)”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 21, 43, (2021): 816-17, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2165892>.

olan kız çocuklarının enstitülere kabul edilmesi sağlanmıştır.²⁷ Her ne kadar kız öğrencilerin Enstitülerde eğitim görmeleri için her türlü kolaylık sağlansa da erkek öğrencilerin sayısı kız öğrencilerin sayılarından daha fazla olmuştur.

Enstitülerdeki iş çeşitliliği ve çalışma alanlarının çokluğu farklı alanlarda yetişmiş öğretmenlere ihtiyaç duyulması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştı. Bu nedenle farklı okul mezunu öğretmenler Köy Enstitüleri'nde görev almaktaydılar. Tonguç, Köy Enstitüleri'nde görev alan 620 öğretmenden 229'unun fakülte, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Yüksek Köy Enstitüsü'nden, 209'unun öğretmen okulundan, 56'sının Kız Enstitüsünden, 27'sinin Ziraat Okulundan, 91'i Sanat ve Yapı Usta Okulundan, 8'ise meslek okullarından mezun olduklarını belirtmiştir.²⁸ Ayrıca Köy Enstitüleri'nde yönetim işlerinde tüm öğretmenler ve öğrenciler yer almaktaydı. Bunun sebebi bütün işlerden sorumlu bir müdür ve müdür yardımcısı üstünlüğünün ortaya çıkmasının engellenmesi olmuştur. Enstitülerdeki müdürler göreve gönderilirken “kendi yardımcılarınızı, öğretmen ve usta öğreticinizi bulup seçin, öğrencilerin yönetim işlerine katılmasıyla öğrencilerin güçlerinden, akıllarından yararlanın” denilerek eğitim temelleri atılmıştır. Ayrıca, Enstitü adına alınan kararlar yönetici, öğretmen ve öğrencilerin ortak katkı ve onayı ile alınmaktaydı.²⁹ Genellikle yaş ortalaması 32 olan müdürlerin birçoğu “İlköğretim Müfettişliği” ya da “Eğitmen Kurslarında” yöneticilik yapmış genç ve dinamik bireylerden oluşmaktaydı. Müdürler enstitüleri yönetirken öğrencileri, köy halkının geleneğini, işlerini ve ekonomik hayatlarını yakından tanıyarak işlerin imece ile yapılmasını sağlamaya çalışmışlardır.³⁰

Enstitülerdeki çalışma planı, uygulanan eğitim öğretim ilkeleri ile köy ve köy çevresine uygun birey yetiştirmeye yönelik hazırlanmaktaydı.³¹ Bu anlayışa göre beş yıllık öğrenim sürecinde öğrencilere gerekli bilgiler verilmekteydi. Her sene başında Köy Enstitüleri kendi eğitim öğretim uygulamalarını gerekçeleri ile belirleyip Millî Eğitim Bakanlığına gönderir ve onaylanan uygulamalar dönem boyunca öğrencilerle birlikte gerçekleştirilirdi. Bu uygulamalar, 1943 yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programlarınınca hazırlanarak eğitim öğretim etkinlikleri ile gerçekleştirilirdi. Tüm bu eğitim öğretim etkinlikleri programlarının temelinin “iş ve iş içinde öğretim” oluşturmaktaydı. Hazırlanan günlük, haftalık, mevsimlik ya da

27 Osman Akandere ve Nihal Yıldız Yılmaz, “Köy Enstitülerine Alınacak Talebe Hakkında Maarif Vekâletince Yayınlanan 18 Ağustos 1941 Tarihli Genelge'nin Esasları ve Uygulanması”, *Atatürk Yolu Dergisi*, 6, 2, (2017): 12, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/390372>.

28 İsmail Hakkı Tonguç, *Canlandırılacak Köy*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2020), 218.

29 Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri, 192.

30 Nedim Menekşe, “Kapatılışların 50. Yılında Köy Enstitüleri Gerçeği”, (İzmir: KEÇEV, 2005), 31; Osman Akandere ve Seher Esen, “Köy Enstitülerinde İş ve Üretim Odaklı Eğitim, Küme Çalışmaları ve İmece”, *Atatürk Yolu Dergisi* 69, 25, (2021): 36-37, DOI: 10.46955/ankuayd.1028290.

31 Gediklioğlu, *Evreleri, Getirdikleri ve Yankılarıyla Köy Enstitüleri*, 178-79.

yıllık programların tamamı bu şekilde düzenlenmiştir.³² Köy Enstitüleri'nin temeli olan iş anlayışında enstitülerin kendi binalarını kendilerinin yapması, ihtiyaçları olan buğdayı, meyveyi, sebze yi kendilerinin üretmesi amacıyla tüm kurumdaki öğrencilere teorik bilgilerin öğretilmesinin yanında tarım ve tekniklerle alakalı becerileri de kazandırdığı görülmektedir.³³ Enstitülerdeki haftalık çalışmalar haftanın ilk günü pazartesi'den başlar cumartesi 13.00'e kadar devam ederdi. Bazen çalışmaların haftanın tüm gününü kapsadığı da görülmüştür çünkü gerekli olduğunda tatil olan gün ve saatlerde görev verilebiliyordu.

Köy Enstitüleri bulunduğu bölgelerde doğrudan ya da dolaylı olarak ekonomik, kültürel ve toplumsal alanlarında etkili olmayı hedeflemiştir.³⁴ Köy Enstitüleri mezunları köylerde öğretmen, sağlıkçı ya da çiftçi olarak görev almanın yanında toplumsal kalkınmayı sağlayacak, Cumhuriyet yönetimini güçlendirecek ve köy halkını bilinçlendirecekti. Kalkınmanın köylerden başlaması önemli bir konuydu.³⁵ Çünkü köyün kalkınması tüm ülkenin kalkınması anlamına geliyordu. Köy Enstitüleri'ne köylerden gelen ve eğitimlerini tamamladıklarında köylere gönderilen eğitimciler ile birlikte yeni bir ilerleme hareketi başlamıştı. Bununla birlikte dönemin yazarları köylere yönelerek halkın sorunlarını anlatmaya başlamış ve bu sayede taşralarda okuma alışkanlığı oluşmaya başlamıştı. Sadece dönemin yazarları değil Köy Enstitüleri'nde yetişenler de düşünsel eserler üretmeye başlamışlardı. İvriz Köy Enstitüsü mezunlarından Mahmut Makal'ın "*Bizim Köy*" adlı kitabı köy gerçeğini tüm yönüyle ortaya koyulduğu ilk eser olarak belirtilebilir.³⁶ Ayrıca Mevlüt Kaplan, Talip Apaydın, Mehmet Başaran, Feyzullah Ertuğrul, Osman Şahin, Emin Özdemir, Behzat Ay, Osman Bolulu, Osman Nuri Poyrazoğlu, Kemal Burkay, Ümit Kaftancıoğlu gibi Köy Enstitüleri mezunları edebiyat alanında çeşitli eserleri kaleme almışlardır. Hikâye, roman, şiir türlerinde köy sorunlarını işleyen yazarlar sosyal, kültürel ve siyasal etkinlikler ile köy halkının bilinçlenmesine katkı sağlamışlardır.³⁷

Köy Enstitüleri'nin amaçları arasında yalnızca okuma yazma ve bazı becerilerin kazandırılması değil bunun yanında bölgeler ve ülkeler arası kültürlerin, folklorun, sanatın yaygınlaşmasını sağlamak da vardı. Bu konuyla ilgili Köy Enstitüsü mezunlarından Ahmet Özel bir sözünde şöyle

32 Tonguç, *Canlandırılacak Köy*, 220-21.

33 Şeren, *Türkiye'de Köye Öğretmen Yetiştirme. Köy Enstitüleri Sistemi*, 221.

34 Yahya Akyüz, *Türk eğitim tarihi: Başlangıçtan 1988'e*, (Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1989), 437.

35 Hasan Erçelebi, "*Kuruluşunun 50. yılında Köy Enstitüleri ve Türk eğitim sistemine katkıları*", (Doktora Tezi: Ankara Üniversitesi, 1991), 6.

36 Engin Tonguç, *Bir Eğitim Devrimcisi: İsmail Hakkı Tonguç (Yaşamı, Öğretisi, Eylemi)*, (Ankara: Güldiken Yayınları, 2004), 220.

37 Sadık Kartal, "Toplum Kalkınmasında Farklı Bir Eğitim Kurumu: Köy Enstitüleri", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4,1, (2008): 28, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/160960>.

bahsetmiştir: “Köy Enstitüleri’nde müzik, sanat öğretimi, folklor, milli oyunlar kültürel çalışmalar ve kitap okuma alışkanlığını yeterince anlamıştık. İş eğitimi içinde yetişirken köyde karşılaşacağımız sorunların çözümünü de öğrenmiştik”.³⁸ Köy Enstitüsü projesi ülkemizi modern ve çağdaş medeniyetler seviyesine çıkarma projesiydi. Projede başarı sağlamak için de donanımlı, özgüvene sahip, karşılaştığı sorunlara çözümler üreten akıllı köy çocuklarının yetişmesi gerekliydi. Hasanoğlan’da yolun kenarında koyun güden çocukların ekmek azıklarının yanında edebiyat klasikleri gören İsmet İnönü “aradığını bulduğunu ve gelecekte umutlu olduğunu” belirtmiştir.³⁹ Duvar örebilen, tarım yapabilen, marangozluk, demircilik gibi işlerde becerikli olmanın yanında dünya klasikleri okuyan, sanatla uğraşan mutlu bireyler yetişiyordu. Böyle yetişip büyüyen her nesil kendine güvenen, neşeli ve üreten bir yetişkin olarak yaşamda yer buluyordu. Nitekim Cumhuriyet’in ileriye dönük esas felsefesi de genç nesillerin üretebilen, paylaşabilen ve dönüştürebilen demokrat birer insan olarak yetişmeleri idi.⁴⁰ Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk kurulduğu yıldan itibaren Cumhuriyet’in temel felsefesinin önemi gün geçtikçe artmıştır. Şüphesiz bu felsefeye ulaşma noktasında en önemli adımlardan birisi Köy Enstitüleri olmuştur. Çünkü o dönemin şartları içinde Köy Enstitüleri’nde her ne kadar olumsuzluklar olsa da olumlu yönlerinin daha fazla olduğu büyük bir kalkınma hareketidir.

Enstitülerde uygulanan eğitim-öğretim programları, okulun çevresinden yakın köylere ve bölgelere kadar uzanan doğal, toplumsal ve kültürel bir inceleme ve araştırma alanını kapsamaktaydı. Köylerinden gelen öğrencilerin aldıkları eğitim ile çok yönlü yetişerek tekrar geldikleri köylerine hizmet etmek için gitmeleri köy ve köy halkının kalkınmasında büyük rol oynamıştır. Enstitülerde verilen kültür, fen ve teknik derslerinin yanında sanat (müzik aleti çalma, tiyatro, piyes gösterileri, resim ve müzik çalışmaları gibi), spor (halk oyunları, ulusal oyunlar gibi) ve ders dışı çalışmalarla (doğa gezileri, incelemeler, okuma saatleri gibi) öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetler içinde yer alması öğrencilere iş birliği, katılım, sorumluluk gibi becerileri kazandırmaktaydı.⁴¹ Öğrenciler enstitülerde hem kendi kültürlerini hem de farklı kültürleri öğrenebiliyor ve bunları gittikleri köylerde yeni öğrencilere, yeni kişilere götürüyorlardı. Bu da ülkenin her bir ferdinin dünya vatandaşı olmasına olanak sağlıyordu.

38 Hasan Erçelebi, *Kuruluşunun 50. yılında Köy Enstitüleri ve Türk Eğitim Sistemine Katkıları*, 24.

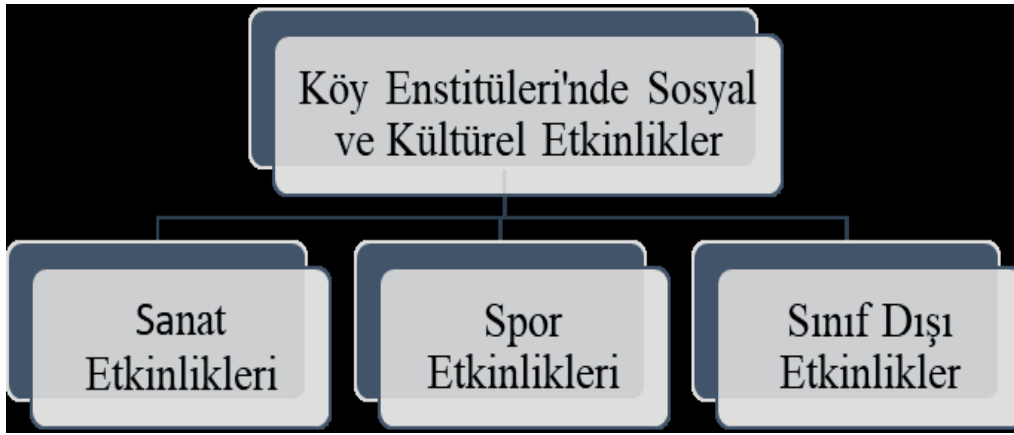
39 Kartal, *Toplum Kalkınmasında Farklı Bir Eğitim Kurumu: Köy Enstitüleri*, s.28.

40 İbrahim Ortaş, “Ülkemizin Kaçırıldığı En Büyük Eğitim projesi: Köy Enstitüleri”, *Pivolka* 4, 17, (2005): 3-4, PDF (d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net).

41 Ortaş, *Ülkemizin Kaçırıldığı En Büyük Eğitim projesi: Köy Enstitüleri*, 3.

2. Köy Enstitüleri'nde Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

Çağdaş donanımlı okullar ve nitelikli öğretmenler iyi bir eğitimin ihtiyacıdır. Nitelikli öğretmenin yetişmesi ile eğitim kurumlarının sahip olduğu değerler ve deneyimler birbirleriyle yakından ilgilidir. Öğretmen yetiştirmede zengin bir geçmiş ve deneyime sahip toplumlar nitelikli öğretmenlere sahip olmada çok daha avantajlı durumdadırlar. Dolayısıyla öğretmen yetiştirmede toplumun ihtiyaçları doğrultusunda süreklilik ve yenilik önemli bir etkidir. Cumhuriyet Dönemi'nde öğretmen yetiştirme konusunda başarılı olmuş kurumlar arasında ilk sıralarda gelen Köy Enstitüleri'nde sosyal ve kültürel faaliyetler de üst düzeyde gerçekleştirilmekteydi. Köy Enstitüleri'nde sosyal ve kültürel faaliyetler Şekil 1'de sunulan başlıklarla incelenecektir:

Şekil 1. Köy Enstitüleri'nde Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde, insanların çoğunluğunun köylerde yaşaması ve toplumsal kalkınmanın en önemli hedeflerden biri olması nedeniyle, köylerde yaşayan insanların sağlık, tarım ve el sanatları konularında beceriler kazanmaları ve sosyal ve kültürel açıdan yetiştirilmeleri gerekiyordu. Köylerde yaşayan çocukların temel eğitimlerini almalarını sağlayabilecek, köy halkının sosyal ve ekonomik kalkınmasına katkı sağlayabilecek, köy koşullarına uyum gösterebilecek ve atandığı köyde uzun zaman çalışabilecek öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekli görülmekteydi. Bu sebeple geçmiş tecrübe ve birikimlerden de faydalanılarak "Köy Enstitüsü" adıyla yeni eğitim kurumları açılması kararlaştırıldı.⁴² Enstitülerden mezun olacak öğretmenler eğitim-öğretim donanımlarının yanında pek çok farklı donanımlara sahip olarak yetiştirilmekteydi. Örneğin köy halkına yararlı olmak için sosyal ve kültürel açıdan da yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle enstitülerde, Şekil 1'de de görüldüğü üzere sosyal ve kültürel etkinlikler

42 Kartal, *Toplum Kalkınmasında Farklı Bir Eğitim Kurumu: Köy Enstitüleri*, 24.

içinde yer alan sanat etkinlikleri, spor etkinlikleri ve sınıf dışı etkinlikler zorunlu olarak yapılmaktaydı.

Köy Enstitüleri milli kültürün değerleri ile kültürler arası değerlerin kazanılması ve yayılmasında öğrencilere etkinlikler sunmaktaydı. Etkinlikler günlük yaşamda ve belli aralıklarla gerçekleşirdi. Okullarda öğrenciler yayın, müzik, oyun ve spor gibi birçok bölümden oluşan eğitsel kol seçerek kendilerini geliştirirlerdi. Gönüllü bir şekilde ilgi alanlarına yönelik seçilen eğitsel kollar düzenli şekilde sürdürülürdü. Burada düzenlenen etkinlikler toplu olarak halka, diğer öğrencilere ve çoğu zamanda devlet eşrafına büyük meydanlarda gösteriler şeklinde sunulurdu. Ankara İlköğretim Müfettişi Mehmet Öztekin, Köy Enstitülerinin yöresel oyunlara önem verdiğine değinerek yapılan etkinlikleri anlatmıştır. Güzel havalarda her sabah öğrencilerin oyunlar oynadığını, her Cumartesi akşamlarında eğlenceler düzenlendiğini, enstitüler arasında yardımlaşmaların olduğunu, derslerin olmadığı yaz tatillerinde enstitülerin birbirlerine oyunlar öğrettiğini, oyunların doğru şekilde öğrenilmesine önem verilerek bilenlerin bilmeyenlere öğretmesinin amaçlandığını, törenlerde ve bayramlarda millî oyunların gösterimlerinin yapıldığını belirtmiştir.⁴³ Cumartesi akşamları düzenlenen eğlencelerle öğrenciler hem kendi arkadaşlarıyla hem de halkla sosyal ilişkilerde bulunurlardı. Halka karşı sergilenen gösteriler köye canlılık kazandırmakta ve eğlenerek öğrenmeyi sağlamaktaydı.

Köy Enstitüleri'nin öğretim programlarında yer alan bazı uygulamalar vardı. Bu uygulamalardan “eğitsel kollar” uygulaması T.C. Köy Enstitüleri Yönetmeliğince; “Enstitü'nün yönetim ve öğretim kurulları gerek derslerde genel enstitünün genel hayatı içinde öğrencilerin kişisel gelişimlerine imkânlar hazırlar. Toplumsal eğitimlerini yurt ve yardımseverlik, ödev ve sorumluluk duygularını besleyip kuvvetlendirir. Toplumsal hayatın gerektirdiği iş bölümüne ve beraberliğine alıştırlar. Boş zamanlarının iyi kullanmalarının yolunu öğretirler” olarak belirtilmiştir.⁴⁴ Öğrenciler gruplar halinde kollarında görevler almaktaydılar. “Oyun ve Spor Kolu, Müzik Kolu, Kitaplık Kolu, Yayın Kolu” gibi kollar bunlardan bazılarıydı.⁴⁵ Eğitsel kolların amaçlarına uygun olarak yapılan görevler öğrencilerin toplumda iş birliği ve ekip çalışmalarında bulunmalarına ve grup içindeki kişilerle birlikte sosyal etkinlikler sergilemelerine yardımcı olmaktaydı. Çeşitli amaç ve görevleri olan eğitsel kolların temeli enstitülerdeki eğitim ve iş anlayışına dayanmaktaydı. Enstitülerde gerçekleşen hemen her etkinliğin kolları vardı ve bu kollar kendi içinde birbiriyle bağlantılıydı.

43 Nihal Yıldız ve Osman Akandere, “Köy Enstitülerinin İdeolojik Yapısı, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 17, 35, (2017): 296, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/474427>.

44 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 264.

45 Eğitsel kolların tamamına ayrıca Bkz. Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, s.264.

Öğrenciler sergiledikleri gösterileri yazıya geçirerek enstitü yayın kolu aracılığıyla enstitünün dergilerinde yayınlardır. Dergilerde, derslerde uyguladıkları farklılıkları ve başarıları, enstitüde yapılan tüm çalışmalarını paylaşırlardı. Aynı zamanda dergileri farklı enstitülerinde okuması ile birbirlerinin neler yaptıklarından ve ne durumda olduklarından haberdar olarak enstitüler arası kültürel etkileşim sağlanmaktaydı.⁴⁶ Etkinliklerin tümü bütünsel olarak birlikteliği ve sosyalleşmeyi sağlamak amacıyla gerçekleştirilmekteydi. Çünkü Köy Enstitüleri'nde asıl olan ülkenin gelişimi ve kalkınması için yardımlaşma ve paylaşmaydı.

Köy Enstitüleri yurt dışında da oldukça ilgi görmüş bir kurum olmuştur. Köy Enstitüleri, kültürel diplomasinin bir unsuru olarak British Council tarafından ciddi bir şekilde gündeme getirilmiştir. Bu enstitülerde İngiliz uzmanların görevlendirilmesi, İngiliz tarım teknikleri ve eğitim yöntemlerini içeren broşür ve kitapların dağıtılması gibi tanıtım faaliyetleri için yoğun bir çaba sarf edilmiştir.⁴⁷

2.1. Köy Enstitüleri'nde Sanat Etkinlikleri

Köy Enstitüleri'nde gerçekleştirilen sosyal ve kültürel etkinliklerden sanat etkinlikleri, enstitülerin en önemli faaliyetleri arasında yer alıyordu. Bu etkinlikler, öğrencilerin kişisel gelişimlerine büyük katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda yaşadıkları topluma da fayda sunuyordu. Ayrıca, bu etkinlikler sayesinde köyler, buldukları bölgenin ülke ve dünya ile bütünleşmesine olanak tanıyordu. Enstitülerde yer alan belli başlı sanat etkinlikleri Şekil 2'de sunulmuştur:

Şekil 2. Köy Enstitüleri'nde Sanat Etkinlikleri

46 Mevlüt Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, (Ankara: Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri, 2002), 155-56.

47 Resul Babaoğlu, "British Council, Köy Enstitüleri ve Savaş Ortamında Kültürel Diplomasinin Yollarını Aramak" *Tarih İncelemeleri Dergisi* 34, 1, (2019): 36- 38. <https://doi.org/10.18513/egetid.596045>.

Şekil 2 incelendiğinde Köy Enstitüleri'nde gerçekleştirilen sanat etkinliklerinin başında Resim, Müzik ve Tiyatro gelmekteydi. Bu etkinlikler enstitülerin günlük hayatlarında rutinlerini oluşturan etkinliklerdi. Özellikle müzik, güne başlarken günü bitirirken, uygulamalı dersleri ile iç içe geçmiş şekilde kullanılan bir sanat dalıydı.

Köy Enstitüleri'nde kültür, ziraat ve teknik olmak üzere dersler üçe ayrılmaktaydı. Kültür dersleri içerisinde “Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Matematik, Fizik- Kimya, Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi, Yabancı Dil, El Yazısı, Resim-İş, Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar, Müzik, Askerlik, Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı, Zirai İşletme Ekonomisi ve Kooperatifçilik Bilgisi ve Öğretmenlik Bilgisi” yer almaktaydı.⁴⁸ Bu dersler içerisinde sanat eğitimi altında “Resim-iş (230 saat)” ve “Müzik (460 saat)” dersleri bulunmaktaydı. Bu derslere verilen önemi Akpınar Köy Enstitüsü'nde yetişmiş olan Aydın İpek Resim ve Müzik dersine enstitülerde çok önem verildiğinin üzerinde durarak şu şekilde anlatmaktadır;” Bu dallarda ilerlemek isteyenlere ortam hazırlanırdı. Örneğin; resimde Hamza İnanç, müzikte Ömer Can (Opera'dan emekli) ülke çapında adını duyuran arkadaşlarımız oldu”.⁴⁹

Köy Enstitüleri'nde Resim- iş dersinin amaçları şu şekilde belirtilmiştir; “inceleme ve gözlemlerini resim, kroki ve farklı gereçler ile plastik bir şekilde getirerek anlatma yeteneğini kazandırmak; renk ve şekil zevkinin gelişmesine yardımcı olmak; ulusal motiflerin incelenerek kullanılması ve ilkokullardaki Resim-iş derslerinin öğretim yöntemlerini kavratmaktır”.⁵⁰ Enstitülerde öğrencilere Resim-iş derslerinde sağlanan kitap, malzeme olanakları ile alanında uzman eğitimcilerden aldıkları dersler onlara donanımlı bir şekilde yetişme fırsatı tanımaktaydı. Enstitülerde işlenen Resim-iş derslerine yönelik enstitüde öğrenim gören öğrencilerden olan Ünlü; “sanatçı, eğitimci ve renk kuramcısı Josef Albers'in “Sanat eğitiminde yöntem, eğitimcinin kişiliğidir” tanımına tam anlamıyla uyan, emeklerinin karşılığını ödeyemeyeceğim ve hep derin saygıyla anacağım resim öğretmenlerim unutulabilir mi?” şeklinde aldıkları eğitimin kalitesini ifade etmiştir.⁵¹

Köy Enstitüleri resim dalında birikimler sağlayarak, farklı yarışmalarda ülkemizi temsil etmişlerdir. Bu alanda enstitülerden birçok eğitimci, profesör yetişmiştir. İş aracılığıyla eğitim anlayışıyla hem ülke içinde hem de ülke dışında resim alanında başarılarla imza atılmıştır. Özellikle Ankara Hasanoğlu'da açılan Yüksek Köy Enstitüsü enstitülerin lideri konumunda yer almıştır. Buraya Ankara'da bulunan fakültelerden çok sayıda öğretim üyeleri gelerek laboratuvarlardan faydalanmış ve Enstitülerde görev

48 Alperen Görkem Sancar, “Cılavuz Köy Enstitüsü”, (Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2021), 26-27.

49 Mustafa Gazalcı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, (Ankara: Bilgi yayınevi, 2021), 37- 38.

50 Sancar, *Cılavuz Köy Enstitüsü*, 28-29.

51 Gazalcı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 28-30.

alacak öğretim elemanlarını yetiştirmişlerdir. Üniversitelerde uzmanlık eğitimleri alan öğrenciler, profesörlerden tiyatro, müzik, resim ve yontu dersleri almaktaydılar.⁵² Aksu Köy Enstitüsü ve Hasanoglan Yüksek Köy Enstitüsü'nden mezun Pakize Türkoğlu sanat eğitimine dair fikirlerini verdiği bir röportajda belirtmiştir. Köy Enstitüleri'ndeki sanat derslerinin hem yöntem hem felsefe olduğunu, tüm derslerin olduğu gibi sanat derslerinin de kendi işleri içerisinde yapıldığını belirtmiştir. Bazı derslerin modern insan ve öğretmen yetiştirmeye yönelik olarak farklı yapıldığına değinmiştir. Bilgilerin ezberlenmesi ya da teorik bilgilerin öğretilmesi yerine, toplumlara hitap eden yeni bilgi ve kültürlerin aktarılması gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, toplum kültüründen edinilen sanat ve bilgilerin enstitülerde yer almasının önemini vurgulamıştır.⁵³

Köy Enstitüleri'nin kültür dersleri kapsamında müzik dersinin hedefleri şunlardır: Öğrencilerin müzik notalarını doğru bir şekilde okuyup söyleyebilmesi ve bir çalgı aleti çalma becerilerini geliştirebilmesi, genel müzik seviyelerinin yükseltilmesi ve müziğe yönelik ölçülü ve estetik bir zevk oluşturulması. Ayrıca, öğrencilere boş zamanlarını müzikle değerlendirme alışkanlığının kazandırılması da önemli hedefler arasında yer almaktaydı. Enstitülerdeki müzik çalışmaları temelde öğrencinin bir çalgı aleti çalabilmesi esasına dayanmaktaydı. Enstitülerde birçok müzik aleti yer almaktaydı. Ancak özellikle sabit perdeli, körüklü bir müzik aleti olması önem arz etmekteydi. Bunların başında “Armuniüm” gelmekte olup bu enstrümanın olmadığı zamanda ise “Akordeon” kullanılabilmekteydi. Daha sonra bunlara ek olarak saz, cura ve bağlama eklendi. Doğduğu zamandan beri kendi müziği ve oyunlarıyla yaşamış olan köy çocuğunun ulusal zevkini oluşturmada araç olarak yöresel türkü ve oyunlardan faydalanılması üzerinde önemle durulmuştur.⁵⁴ Enstitü öğrencilerinin müzik dersi aracılığıyla “mandolin”, “el ve ağı armoniği”, “flüt” gibi enstrümanları çalmaları ve yöresel türküler öğrenmeleri sağlanmıştır.⁵⁵ Köy Enstitüleri'nde müzik aleti çalabilmenin, yöresel halk türkülerinin söylemenin, halk oyunları sergilemenin, resim, heykel çalışmalarının, doğaçlamayla buluş ortaya koymanın önemi çok büyük olmuştur. Özellikle müzik, enstitülerde günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Güne başlarken spor ile söylenen şarkılar, dersliklere, tarlalara, işliklere ve tuğla ocaklarına giderken toplu bir şekilde söylenen marşlar ve türküler yapılan işleri daha eğlenceli hale getirmiştir.⁵⁶ Talip Apaydın “*Köy Enstitülerinde Müzik Eğitimi*” adlı yazısında: “Müzik eğitime özel bir önem verilirdi. Yüzyıllardır durgun bir yaşamı sürdüren köy insanını canlandırıcı, yaşama bağlayıcı, onda yaşama sevinci uyandırıp çalışma gücünü ve

52 Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, 163.

53 Gazalcı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 48.

54 Sancar Cılavuz *Köy Enstitüsü*, 29.

55 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 281.

56 Kaplan *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, 164.

değişme isteğini kamçılayıcı bir eğitim öngörülürdü, Öyle ki köylü insan, iç dinamiklerini ortaya koysun, kapalı kalmış yetenekleri dirilsin ve kalkınma gücü harekete geçsin. Müzik öbür sanat dalları ile birlikte insana bu değerleri kazandıran bir uğraş.” Yani enstitülerin ayrılmaz parçası ister bir enstrüman çalarak ister bir şarkı, türkü, marş söyleyerek müziklerden oluşmuştur.

Enstitülerde öğrenciler güne kendilerine özgü olan “Ziraat Marşı” söyleyerek başlardı. Her sabah toplandıklarında hep birlikte bu marşı söyler ve işlerine öyle başlardı. Öğrencilerin kendi marşlarıydı ve sahiplenmişlerdi. Bu marş şu şekildeydi:

ZİRAAT MARŞI

Sürer, eker, biçeriz güvenip ötesine.

Milletin her kazancı, milletin kesesine.

Toplandık baş çiftçinin Atatürk’ün sesine

Toprakla savaş için ziraat cephesine.

Biz ulusal varlığın temeliyiz, köküz.

Biz yurdun öz sahibi, efendisi, köylüz.

İnsanı insan eden, ilkin bu soy, bu toprak

En yeni aletlerle, en içten çalışarak,

Türk için, yine yakın dünyaya örnek olmak,

Kafa dinç, el nasırlı, gönül rahat, alın ak.

Biz ulusal varlığın temeliyiz, köküz.

Biz yurdun öz sahibi, efendisi, köylüz.

Kuracağız öz yurttaki dirliği, düzenliği.

Yıkıyor engelleri ulus egemenliği.

Görsün köyler bolluğu, rahatlığı, şenliği.

Bizimdir o yenilmek bilmeyen Türk benliği

Biz ulusal varlığın temeliyiz, köküz.

Biz yurdun öz sahibi, efendisi, köylüz.

Yukarıda yer alan marş başlangıçta Ziraat Marşı olarak söylenmiş fakat süreç içinde bütün Köy Enstitüleri'nde her gün sabah söylenmeye başlanması ile Köy Enstitüleri Marşı olarak bilinmeye başlamıştır.

Köy Enstitüsü mezunları da yazıkları anılarında ya da verdikleri röportajlarında müzik dersinin öneminden genellikle bahsetmişlerdir. Akpınar Köy Enstitüsü mezunu Haydar Savcı, enstitülerde bir müzik aleti çalmanın zorunluluğundan şu şekilde bahsetmektedir: “Müzik salonlarında piyano dahil birçok müzik aleti vardı ve bir müzik aleti çalmak mecburiydi. Hatta bir müzik aleti ile İstiklal Marşı'nın çalınması istenir çalamayan öğrenciler mezun edilmezdi. Müzik kulağım zayıftı fakat mandolinle İstiklal Marşı'nı zorda olsa çalabilmişim.”⁵⁷ İvriz Köy Enstitüsü öğrencisi olan Ali Uçan⁵⁸ burada aldığı müzik derslerine yönelik düşüncelerini “Burada edindiğim temel donanım, çok yönlü, çok köklü, derin ve zengin çeşitliliğe sahip büyük kent İstanbul ortamından bolca beslenen bir eğitim aldım ve müzik ağırlıklı ilköğretim öğretmeni oldum” şeklinde ifade etmiştir.⁵⁹

Köy Enstitüleri'nin müzik derslerinde özellikle ses ve araç eğitimine önem verilerek bilhassa yöresel halk türküleri, marşlar, millî oyun havaları, şarkılar müzik çalışmalarının kaynağını oluşturmuştur. Enstitüler içerisinde müzik çalışmalarının çağdaş seviyelerde ve geniş ölçülerde en iyi gerçekleştirildiği yer Yüksek Köy Enstitüleri olmuştur. 17 Nisan 1944'te Hasanoglan Yüksek Köy Enstitüsü'nde Türk halk müziği şarkıları ve marşlarının yanında Batı Müziği verilmeye başlanmıştır. Ayrıca müzikle birlikte sergilenen yöresel halk oyunlarının yanında evrensel danslar da yer almaktaydı. Bu durum neticesinde Türk kültürünü yansıtan unsurlar farklı şekillerde yorumlanmıştır. Halk sembollerinin yanında Batı klasiklerine de yer verilmiştir.⁶⁰ “*Faik Cansel, Mehmet Öztekin, Mahir Cenova, Ruhi Su*” gibi alanlarında uzman kişilerden yararlanılarak sergilenen müzik ve tiyatro çalışmaları, izlemeye gelen konuklar tarafından beğeni ile karşılanırdı. Recep Bulut, müziğe ayrılan zaman ve verilen değer istenilen düzeyde karşılığının alınmadığını çünkü o dönemde birçok öğretmenin askere alındığından bahsetmektedir. Buna rağmen bu iş ile ilgilenen öğretmenlerin emekleriyle müzik çalışmaları ayrı bir havaya katılmış ve haftalık eğlencelerle çalışmalar

57 Gazalacı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 41.

58 1953 yılında başladığı İvriz Köy Enstitüsünde üç yıllık eğitim aldıktan sonra İstanbul Çapa İlköğretim okuluna girer. Kocaeli Gebze darıca bucağı Ovacık köyünde bir süre ilköğretim öğretmenliği yapar. Ardından Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü müzik bölümünü bitirir. “*Almanya Köln Devlet Yüksek Okulu*” nda keman eğitimi alanında lisans eğitimini tamamlar. 1965'te vatana geri dönerek Gazi Eğitim Enstitüsü'nde başladığı kenen-müzik eğitimciliğine devam eder. 1985 Gazi Üniversitesi'nde Müzik Eğitimi Sanat Dalında doktora eş değer sanatta yeterlik derecesi alır. Profesörlüğü hak ederek burada 43 yıl çalışmıştır (Gazalacı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 281).

59 Gazalacı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 284.

60 Emine Gut, “Köy Enstitüleri Dergisi Üzerine Bir İnceleme”, *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi* 1,1, (2018): 92-93, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/498185>.

gerçekleştirilmiştir.⁶¹ Ayrıca enstitülerde sanat eğitimi zenginleştirilerek alanlarında uzmanlaşmış kişi ve kişilerce desteklenmeye çalışılmıştır. Aşık Veysel bu uzmanlardan birisi olarak enstitülerde “usta öğretici” göreviyle çalışıp eğitim vermiştir.⁶²

Yüksek Köy Enstitüleri öğrencilerine Batı müziğinin sevdirmesi ve öğretilmesi üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bu anlamda Enstitünün güzel sanatlar kolu öğrencileri cumartesi günleri Ankara Cumhurbaşkanlığı Flarmoni Orkestrası'nın konserine katılmak zorundaydılar. Düzenli olarak katılım sağlanan konserlerde Güzel Sanatlar Kolu öğrencilerinden Hüseyin Küçükkaçar'a, beste çalışmalarındaki başarılarından dolayı şahsına ait bir piyano alınarak enstitüde kendine tahsis edilen odada çalışmaları desteklenmişti. Yine aynı kolun öğrencisi olan Şevki Aydın, yöresel halk müziklerini armonize ederek oluşturduğu “Pınar” adlı parçasını Köy Enstitüleri Dergisi'nde yayınlamıştır. Müzik çalışmalarındaki bu çalışmalar ve destekler sonucunda koroların en ağır keman konserleri bile büyük başarılarla geçiyordu.⁶³ Başarılı öğrenciler her şekilde desteklenmiş ve teşvik edilmiştir.

Toplumu eğitmenin yolarından birisi olan tiyatro, Köy Enstitüleri'nde ders olarak verilmiş ve önemli derslerden birisi olmuştur. Genellikle kasabalarda tiyatrolar sergilenmekte, köylerde ise daha az sergilenmekteydi. Şehir merkezlerinde tiyatro faaliyetleri diğer yerleşim yerlerine göre daha iyi durumdaydı. Halkevlerinde amatör olarak tiyatrolar sergileniyor hatta Ankara ve İstanbul gibi kentlerde daha profesyonel tiyatrolar sergileniyordu. Köy halkı ise tiyatro oyunlarını izlemek için kasabalara gitmek zorundaydı. Okullarda oynanan piyesler köy halkının ilgisi çekmemekteydi.⁶⁴ Köylerde tiyatro kültürünün oluşması ve yayılması üzerine çalışmalarda bulunan Tonguç, Köy Enstitüleri Müfredatına tiyatro dersini koyarak; öğrencilerin köylerden getirdikleri güldürücü ortaoyunu tarzı oyunlarının eğlence veya törenlerde sergilenmesinin önemi üzerinde durmuştur. Zamanla Köy Enstitüleri'ndeki diğer dersler ve beceriler gibi tiyatrodaki gelişim göstermiş ve öğrenciler artık kendi doğaçlama olarak yazdıkları oyunları sergilemeye başlamışlardı. Köy halkına, enstitüler tarafından eğlencelerde sergilenen oyunlar büyük beğeni toplamıştı.⁶⁵

Sanat dallarının önemli öğelerinden olan tiyatro çalışmaları enstitülerde eğitici bir faaliyet olarak yer almaktaydı. Ancak enstitülerin yüksek kısmı olan Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nde tiyatro faaliyetleri öğrenciler

61 Recep Bulut, *Nisandaki Güneşler 50. Yılında Köy Enstitüleri (1940-1990)*, (Ankara: San Matbaası, 1990), 52.

62 Mehmet Başaran, *Özgürleşme Eylemi Köy Enstitüleri*, (İstanbul: Literatür Yayınları: İstanbul, 2020), 170-73.

63 Hürrem Arman, *Piramidin Tabanı Köy Enstitüleri ile Başlatılan Büyük İmece*, cilt II, (Ankara: Arkın Yayınevi, 1990), 180.

64 Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, 285.

65 Türkoğlu, 286.

tarafından daha sanatsal boyutta ele alınmaktaydı. Bu sayede tiyatroya ilgisi olan Köy Enstitülü öğrencilerin yetenekleri arttırılarak Ankara'daki Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nden olabildiğince faydalanmaları sağlanmıştır. Buralarda oynanan oyunların konuları genellikle köy ve köy halkına yönelik sosyal ve ekonomik sorunlardan oluşmaktaydı. Ayrıca oyunlar da klasikler arasından Batı tarzı eserlerden oluşmaktaydı.⁶⁶ Ne kadar Batı tarzı klasik eserler yer alsada Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü öğrencileri Devlet Tiyatrosu sanatçıları ve eserlerinden yararlanmışlardır. Tiyatroya önemli katkılarda bulunan sanatçılar arasında yer alan Mahir Canova Enstitülerde ders veren önemli isimler arasında yer almaktaydı.⁶⁷ Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nde öğrenciler kendi yazdıkları eserleri veya klasik yapıtları öğrencilere ve köylülere açık hava tiyatrosunda sergiliyorlardı ve bu Türkiye'nin ilk köy tiyatrosu olma özelliği taşımaktaydı. Burada sergilenen oyunlar arasında “Bizim Köy” ve “Üvey Ana” öğrencilerin yazdıkları eserler arasında yer almaktadır.⁶⁸ Yani Köy Enstitüleri'nde sergilenen tiyatrolar Türkiye'ye, köy halkına bir ilki yaşatmış oluyordu; Köy tiyatroları. Dünyada var olan klasikleri, hayatı boyunca belki de hiç karşılaşma ihtimali olmayan köy halkı ile tanıştırıyor ve topluma estetik bir beğeni algısı kazandırıyor.

Batı tarzı eserlerin daha çok okutulduğu ve oynandığı tiyatro faaliyetlerinde enstitülü öğrencilerin buradan edindikleri bilgiler ile Türk tiyatrosunu yüksek seviyeye çıkarmayı amaçlamışlardır. Ayrıca Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitü öğrencilerinin, Batı tarzı eserlerden faydalanarak zevklerinin gelişmesiyle yöresel halk oyunlarını da geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptıkları bilinmektedir. Ayrıca tiyatro faaliyetleri aracılığıyla öğrencilerin birbiriyle keyifli zaman geçirmelerinin yanında sosyal ve modern eğitim ile öğretici yönüyle desteklenen toplumsal bir fonksiyona dönüşmüştür. Dönemin Millî Eğitim Bakanı Vekili ve İçişleri Bakanı “*Hilmi Uran*”, İlköğretim Umum Müdürü “*İsmail Hakkı Tonguç*” ve bazı milletvekillerinin katılımlarıyla Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü ilk mezunları için düzenlenen törende, öğrenciler Gogol'un “*Müfettiş*” isimli mükemmel yapıtını büyük bir başarıyla sergilemişlerdir.⁶⁹ Hatta aynı oyunun 17 Nisan kutlamaları içinde tekrar oynandığı ve üst mevkilerden gelen konukların sergilenen yüksek sanat kalitesi karşısında şaşırdıkları belirtilmektedir. Çifteler Köy Enstitüsü ve Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü mezunlarından olan Talip Apaydın tiyatro ile ilgili bir anısını şöyle anlatmaktadır:⁷⁰ “*Turhal Ortaokulu'nda müzik öğretmenliği yaparken okulda Moliere'nin Cimri adlı eserini sahneye koydum. Bu iş için aylarca çalıştım. Ortaokul düzeyinin üstünde bir oyun sergiledik.*

66 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 349.

67 Galip Akın, *Tonguç'un Kır Çiçekleri*, (Ankara: Güldiken Yayıncılık: Ankara, 1999), 76.

68 Koç *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 349. Sahnelenen oyunlar için ayrıca Bkz. Arman *Piramidin Tabanı Köy Enstitüleri ile Başlatılan Büyük İmece*, 182; Gazalcı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 242.

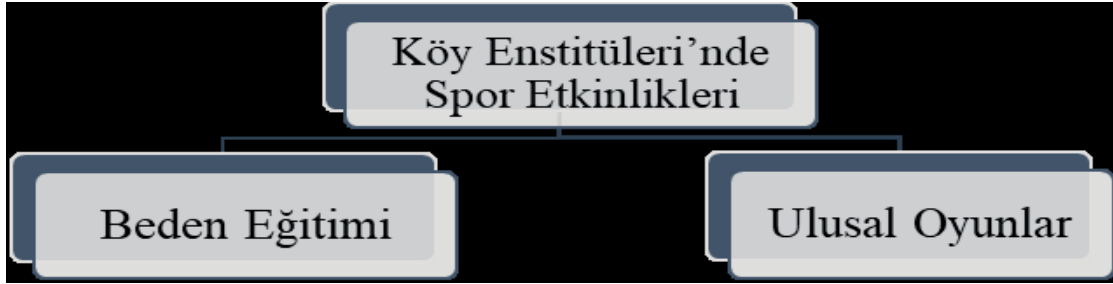
69 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 349.

70 Gazalcı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 111.

Dekor ve kostümler şaşırtıcıydı. İki akşam Turhal’da birer akşam da Tokat ve Zile’de halka sunduk. Çok beğenildi. Yerel gazetelerde günlerce övüldü. Okul müdürü, görevliler çok memnun kaldılar. Halkın çoğunluğu ilk kez bir tiyatro izledi. Çok sevdiler.” Öğrencilerin tiyatro alanında gösterdikleri performans ve başarı, ülkemizi Batı kültürüne daha yakın hale getirmekte önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum, Batı kültüründen uzak olan köy çocukları ve halkı için diğer kültürlerle yaklaşma fırsatı sunduğunu göstermektedir. Tiyatro, bu bireylerin farklı kültürleri tanımalarını ve hissetmelerini sağlarken, kültürel etkileşimin artmasını sağlamıştır.

2.2. Köy Enstitüleri’nde Spor Etkinlikleri

Köy Enstitüleri’nde spor etkinlikleri önemli bir yer tutmaktaydı. Çünkü Atatürk’ün ifade ettiği “Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.” mantığı ile önce vücut olarak sağlıklarını yerine getirmek amaçlanmıştır. Sağlam vücudu sağlamanın en önemli yolu ise spor yapmaktan geçmektedir. Nitekim enstitülerde bu mantığı temel kabul etmişlerdir. Köy Enstitüleri’nde yer alan spor etkinlikleri Şekil 3’de sunulmuştur:

Şekil 3. Köy Enstitüleri’nde Spor Etkinlikleri

Şekil 3 incelendiğinde spor etkinlikleri iki başlık altında toplanabilir. Bunlar; Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar derslerdir. Köy Enstitüleri kültür dersleri arasında yer alan Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar dersi (184 saat), öğrencilerin buldukları yörenin doğal zorluklarıyla başa çıkabilme becerilerini geliştirmeyi, ülke savunmasında görev alabilecek karakterde bireyler yetiştirmeyi, farklı iş ve çalışma faaliyetleriyle sürekli hareket ederek vücutlarının sağlıklı bir şekilde gelişimini sağlamayı amaçlamıştır.⁷¹ Her gün müzik eşliğinde sabah sporu yapan öğrenciler, bu sayede hem yaşama hem de eğitime karşı daha sağlıklı ve motivasyonu yüksek şekilde hazırlanmışlardır. Düziçi Köy Enstitüsü mezunu Mustafa Okumuş Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar dersine verilen önemi belirttiği yazısında “...tek merkezden yönetilen müzik eşliğinde halk oyunları oynanır; sportif etkinlikler düzenlenirdi. Her mezunun beceri kazanmasına önem verilirdi” şeklinde ifade etmiştir.⁷²

71 Sancar, Cılavuz Köy Enstitüsü, 29.

72 Gazalçı, 21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor, 151.

Her Enstitü bulunduğu yöreye uygun coğrafi koşullarda spor etkinliklerini geliştirmiştir. Örneğin, Cılavuz Köy Enstitüsü iklim koşullarından dolayı daha çok kış sporlarıyla ilgilenmiştir. Bu amaçla öğrencilere 25 çift kayak temin edilerek öğrencilerin kayak sporunda yetişmesi sağlanmıştır. Mevsimlerin şartların uygun olduğu zamanlarda “voleybol, eltopu, güreş ve futbol” sporları gerçekleştirilmiş, sınıflar arası enstitüler arası yarışmalar düzenlenmiştir. Okul birincileri 19 Mayıs törenlerinde Kars merkezde düzenlenen törenlerde oyun gösterilerini sergilemişlerdir. Enstitüler öğrencilerin sporda yetişebilmeleri adına spor sahaları ve gerekli malzemelerin temininin sağlanmasına önem vermişlerdir.⁷³

Beden Eğitimi dersi, öğrencilerin güçlü ve sağlıklı bireyler olarak yetişmelerinin yanı sıra, kültürel açıdan zengin bir bilgi birikimine sahip olmalarını da sağlamalıdır. Köy Enstitüleri’nde çok sayıda sportif faaliyetler yer almaktaydı. Voleybol, basketbol, futbol, atletizm, güreş, serbest oyunlar, yürüyüş, düzen alıştırma, askerlik eğitimi, izcilik gibi birçok faaliyetler gösterilen derslerde, öğrencilerin spor dallarına ve kullanılan spor malzemelerine yönelik bilgi ve becerileri kazanması beklenmekteydi.⁷⁴ Aksu Köy Enstitüsü öğrencilerinin İlköğretim Dergisinde yayınlanan resimlerinde bir spor müsabakasından söz etmiştir. Voleybol ve güreş dallarında sergiledikleri mücadeleler ile öğrencilerin takım ruhunu, dayanışmayı ve iş birliği kazanmaları ile daha sağlıklı bir yaşam sürmeleri sağlanmıştır.⁷⁵

Ulusal Oyunlar dersine, öğrencilere enstitünün bulunduğu yöreye uygun halk oyunlarının öğretilmesiyle başlanmaktadır. Daha sonraki süreçte çevre enstitülerdeki yörelerin yaygın oyunları öğretilir ve böylelikle uzman eğitimcilerle yöresel oyunların tüm köylere girmesi hedeflenirdi. Bu oyunlar sayesinde, öğrencilerin millî duygu ve hareket eğitimlerinin geliştirilmesi sağlanmaktaydı. Öğrencilerin, sabahları güne başlarken müzik aleti çalan bir grup etrafında toplanıp hep birlikte millî oyunlar oynadıklarını daha sonra da mutlu bir şekilde işlere veya derslere dağıldıkları belirtilmektedir.⁷⁶ Güne büyük bir enerji ve sevinçle başlayan öğrencilerin düzenli olarak bunu sergiledikleri bilinmektedir. Enstitülerdeki her öğrenci mandolin çalmayı bildiğinden halk oyunlarını notalarıyla birlikte mandolin ile çalmışlardır. Bazı öğrenciler yetenekleriyle ön plana çıkmış ve halk oyunlarını çok güzel oynadıkları belirlenmiştir. Enstitü halk oyunları kollarındaki öğrenciler başka enstitülerde oynanan halk oyunlarını önce kendileri öğrenir daha sonra enstitüdeki tüm

73 Emine Öztürk, *Cumhuriyet Dönemi Aydın Kimliği, Sekülerleşme ve Köy Enstitüleri*, (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2012), 106-07.

74 Veli Onur Çelik ve Coşkun Bayrak, “Köy Enstitülerinde Bedensel Etkinlikler ve Beden Eğitimi Dersi: Çifteler Köy Enstitüsü Örneği”, *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi* 2,2, (2011): 19, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/191758>.

75 Erkan Can, “Kuruluşundan Günümüze Aksu Köy Enstitüsü”, (Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2017), 31.

76 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 324.

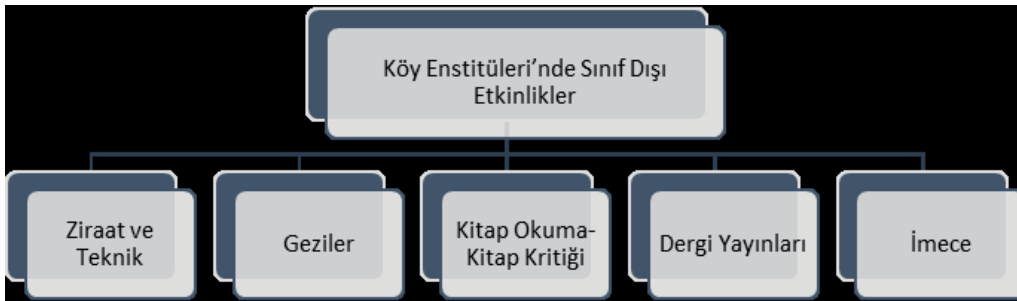
öğrencilere öğretirlerdi. Ayrıca çeşitli halk oyunlarının öğrenilmesinde diğer enstitülere geziler düzenlenerek ülkenin tüm bölgelerinin değerleri kazanılır ve coşkuyla yaşatılırdı.⁷⁷

Çifteler Köy Enstitüsü'nde sabah kahvaltı yapıldıktan hemen sonra öğrenci, öğretmen ve idareciler hep birlikte halkalar oluşturarak mandolin veya akordeon eşliğinde ulusal oyunlar, horonlar, zeybekler, halaylar oynanırdı. Enstitüler birbirlerine yardıma gittiklerinde bölgeye ait halk oyunlarını ve türküleri öğrenen öğrenciler bu konudaki bilgilerini zenginleştirirlerdi.⁷⁸ Bu oyunlar birlikteliği, duygu, düşünce, amaç, yaşam ve görüş birliğini sağlamaktaydı.

Ankara'da düzenlenen yabancı konuklarında aralarında bulunduğu bir programda, dansları ve çeşitli gösterileri izleyen konuklar Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nün ekibine sıra geldiğinde sergiledikleri ulusal oyunlara uzun süre seyirci kalamamışlar ve sahnedeki ekibe katılarak zeybek oynamışlardır. Gösteriye ilk katılan ve bitene kadar da sahneden inmeyen kişi dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu'ydu.⁷⁹ Yerinde ve uzman öğreticiler tarafından doğru şekilde öğretilen ve düzenli olarak her gün oynanan ulusal oyunlar mezuniyet törenlerinde, resmi bayramlarda ve müsamerelerde sergilenmekteydi. Ulusal oyunlar halk tarafından da çok beğeni toplamıştır. Bunun nedeni ise gösterilere halkın da katılımıyla neşe dolu coşkulu bir ortamının oluşması olarak belirtilebilir.

2.3. Köy Enstitüleri'nde Sınıf Dışı Etkinlikler

Köy Enstitüleri'nde sınıf dışı etkinlikler önemli bir yer kaplamaktaydı. Çünkü enstitüler sadece öğrencilerine karşı yükümlü olmayıp buldukları bölgeye de yükümlü olup oranın kalkınmasını sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir. Köy Enstitüleri'nde sınıf dışı etkinlikler Şekil 4'te sunulmuştur:

Şekil 4. Köy Enstitüleri'nde Sınıf Dışı Etkinlikler

77 Koç, 325.

78 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 326.

79 Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, 292-93.

Şekil 4 incelendiğinde enstitülerde sosyal ve kültürel etkinlikler arasında sınıf dışı etkinliklerin daha fazla alt alanının olduğu görülmektedir. Köy Enstitüleri'nin doğası gereği bu durum oldukça normal bulunmaktadır. Çünkü enstitüler kendi içlerine kapalı değil aksine dışa dönük olarak eğitim öğretim süreçlerini sürdürmektedirler. Ziraat ve Teknik dersi kapsamında uygulamaları sınıf dışında gerçekleştirmesi gerekmektedir. Çeşitli sebeplerle gerçekleştirilen geziler, enstitülerin önemli özellikleri arasında yer almaktadır. Kitap okuma ve okunan kitapların kritiğinin yapılması her öğrencinin elde etmesi gereken kazanımlar arasında yer almaktaydı. Yazdıkları edebi eserlerin sınıf ve enstitü dergilerinde yayınlaması ciddi bir süreç ve emek gerektirmekteydi. İmece ise hem enstitüler kendi aralarında hem de köy halkı ile sürekli gerçekleştirilen bir eylemdi.

Kurulduğu andan itibaren tüm enstitülerde kültür dersleri ortak ve zorunlu olarak müfredatta yer almaktaydı. Ziraat ve teknik dersler ise enstitülerin kuruldukları bölgenin özelliklerine ve ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmaktaydı. Öğrenme ortamlarının sınıf dışına çıkılarak zenginleştirilmesi düşüncesiyle oluşturulan plan ve programlar öncelikle enstitünün bulunduğu yakın çevresinden başlayarak köy, ilçe, il ve bölgelere kadar uzanmıştır. Buralarda daha fazla ve farklı “doğal, kültürel ve toplumsal” birçok araştırma alanlarının incelenmesi sağlanmıştır.⁸⁰ Ayrıca, oluşturulan planlar neticesinde sınıf dışı ortamlar, belirli bir amaç ve program doğrultusunda tasarlanmıştır. Bu etkinlik alanları, dersin “genel amaçları” ve “öğretim programları” kapsamında belirlenmiştir.

Buldukları bölgenin özelliklerini içeren ve ihtiyaçlarını karşılayan enstitülerde bölgeye özgü ziraat dersleri işlenmekteydi. Örneğin, Kastamonu’da açılan Gölköy Köy Enstitüsü bu bölgenin meyveciliğini temsil etmekteydi. Anadolu’nun hemen her yerine dağıtımını yapabilecek konumda olması ve uygulama sahasının genişliği, açılması planlanan yerin buna elverişliliği bu alana Köy Enstitüsü’nün açılmasında etken rol oynamıştır. Ayrıca “Göl Köy” de açılan okula bağlı olarak bir uygulama bahçesi yapılmış ve bahçede Kastamonu bölgesinde yetişebilecek tarım bitkileri göz önünde bulundurulmuş farklı bitki çeşitleri yer almıştır.⁸¹ Doğayla iç içe hazırlanmış fiziksel ortamlarda öğrenilen bilgiler, önceki bilgiler ile etkileşime girerek öğrenmeye karşı yeni anlamların ve tutumların ortaya çıkmasına imkân sağlamıştır.⁸² Bu yönüyle burada açılmış olan uygulama okulu sınıf dışı gerçekleştirilen öğrenme ortamlarını sağlayarak teorik bilgilerin uygulanmasına yardımcı olmuştur. Her bölgede aynı amaçla açılan Köy Enstitüleri’nde iş, beceri ve üretim ağırlıklı bir program olarak “sağlık, beden

80 Meral Metin Göksu, “Sınıf Dışı Öğrenme Ortamları: Köy Enstitüleri Örneği”, *Türk Tarih Eğitimi Dergisi* 9, 1 (2020): 9, <https://doi.org/10.17497/tuhed.626781>.

81 Gülşah Eser, “Köy Enstitüleri’nde Bir Öncü: Özgün Arşivi Işığında Göl Köy Enstitüsü”, (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011), 148.

82 Göksu, *Sınıf Dışı Öğrenme Ortamları: Köy Enstitüleri Örneği*, 9.

eğitimi, müzik, resim-iş, oyun, gezi, inceleme, serbest okuma” gibi alanlarda öğrencilere hem sınıf içi hem sınıf dışı etkinlikler düzenlenmiştir.

Enstitülerde verilen teknik dersler ile öğrencilere iş becerisi kazandırılmaktaydı. Enstitülerdeki teknik derslerin bölgelere göre her enstitüde farklı olduğu bilinmektedir. Cılavuz Köy Enstitüsü’nde bölge özelliklerine uygun olarak “hayvan bakımı”, “zirai alet ve makinalarının kullanım ve onarımı”, “köy inşaatçılığı” için gerekli olan bilgiler, “demircilik” ve “tenekecilik” aynı zamanda köylülere yönelik yardımcı olmalarını sağlayacak “sağlık bilgisi” eğitimi verilmiştir.⁸³ Aynı şekilde Gököy Köy Enstitüsü’nde eğitim alan kız öğrencilerin “dikiş”, “dokumacılık”, “örgücülük” gibi teknik dersleri aldığı belirtilmiştir. Bölgenin kültürel özelliklerine ait desenler, kız öğrencilere bu derslerde uygulamalı bir şekilde öğretilmiştir. Yöreye özgü kullanılacak olan renklerin “kök boya” ve “ot yaprak” boyalarından elde edilerek dokunan bezlerde kullanıldığı bilinmektedir.⁸⁴

Köy Enstitüleri’nde konuların pekişmesi ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi amacıyla teorik olarak verilen bilgilerin uygulamalarının yapılması sağlanmıştır. Bu konuya ilişkin Çifteler Köy Enstitüsü mezunu olan kişi sınıf dışı uygulamalara yönelik deneyimini, “...öğretmen önce ziraat derslerini derslikte anlatırdı. Daha sonra gübre çeşitleri nedir, gübreleme nasıl yapılır, gübrenin yararları nedir, tarlada ikileme yapılırsa ne gibi yararları olur, niçin nadas yapılmalıdır? soruları ile anlatılanlara uygun olarak ziraat çalışmaları yapılırdı” şeklinde açıklamıştır.⁸⁵ Ekiskürisyon yani “araştırma, inceleme, gözlem” anlamlarına gelen ders, Kayseri Pazarören Köy Enstitüsü’nde okutulmuştur. Buradaki amaç doğa gezileri ile sahralar ve ağaçlar üzerine yapılan incelemelerdir.⁸⁶ Öğrencilerin teorik olarak aldıkları dersleri doğada var olduğuna dair incelemek ve yerinde görmek çeşitli geziler yoluyla sağlanmaktaydı. Ayrıca ulusal oyunların öğrenilmesi için enstitüler arası gerçekleşen kültürel geziler düzenlenmekteydi. Burada amaç farklı ulusal oyunların doğru şekilde öğrenilmesiydi. Genellikle Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar dersine yönelik ve Halk Oyunları kolunun gerçekleştirdiği geziler de çeşitli bölgelere özgü yerel oyunları öğrenen öğrenciler enstitülere döndüklerinde ulusal oyunları arkadaşlarına öğretmekteydi.⁸⁷

Enstitülerdeki öğrenciler, bir-iki yıllık eğitimin ardından başarılı oldukları ve ilgisine yönelik seçtikleri iş koluna girerlerdi. Yapılan her iş bir gaye, bir ihtiyaç doğrultusunda ve kalıcılığı esas almaktaydı. Bir binanın

83 Nebahat Arslan, “Türk Eğitim Sisteminde Köy Enstitülerine Bir Örnek: Kars Cılavuz Köy Enstitüsü”, *History Studies* 4,1 (2012): 31-32, <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423902431.pdf>.

84 Türkoğlu, *Tonguç ve Köy Enstitüleri*, 120.

85 Murat Burgaç, “Çifteler Köy Enstitüsü” (Yüksek Lisan Tezi, Uludağ Üniversitesi, 2000), 53.

86 Savaş Karagöz, “Kayseri-Zincidere Köy Muallim Mektebi (1926-1932)nin Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Tarihi İçindeki Yeri”, (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2005), 153.

87 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 326.

duvarlarının kara sıvalarının yapılması, kapıların, pencerelerin, çeşmelerin takılması, çatılarının çatılması, kiremitlerinin, fayanslarının döşenmesi gibi tüm işlerinin yapılması ve araç gereçlerin sağlıklı olarak yerleştirilmesi ve kullanılmaya hazır hale gelmesi zaman alan bir çaba ve beceriyi gerektirmekteydi. Her öğrenci tamamladığı bir binanın mutluluğuyla izne çıkma hakkı kazanırdı.

Köylerde işini bitiren köy halkı bitirmeyenlere yardıma giderdi. İmece adı verilen bu durum geleneksel bir töre haline gelmişti. Geçmişten bugüne kadar yaşanan toplumsal ve kültürel bir hareket olan bu gelenek enstitülerde de devam etmekteydi.⁸⁸ Enstitüler arası yardımlaşmalar sayesinde çeşitli bölgelere giden öğrenciler için hem yurt gezileri gerçekleşir hem de başka öğrencilerle tanışılarak sosyal ilişkileri geliyordu.⁸⁹ Köy Enstitüleri'nde imece kültürü yalnızca öğrenciler arasında değil halk ile de iç içeydi. Örneğin; ihtiyaçlar doğrultusunda köy halkının yardımına giden Gönen Köy Enstitüsü'nün öğrencileri bulunduğu bölgedeki köye imece usulüyle iki ilkokul kazandırmışlardır.⁹⁰ Aksu Köy Enstitüsü öğrencisi olan Pakize Türkoğlu, o dönemde Ladik-Akpınar'da gerçekleşen deprem felaketine enstitüden bir ekibin yardıma gideceğini ve gidecek olan enstitü ekibinin sanki bir seferberlik içerisinde olduğunu belirtmektedir. Ekip hem Ladik'teki okulların onarımında yardımcı olacak hem de coğrafya derslerinde özelliklerini okunduğu yurdun dört bir köşesini yerinde tanıma fırsatı tanıyacaktı. Bu deprem yardım seferberliği, formal bir şekilde planlanmış bir inceleme gezisi gibi düzenlenmiştir.⁹¹

Enstitülerde belirli sayıda öğrenciden oluşan kümeler olup her kümenin de görevleri vardı. Bütün çalışma alanlarında bulunan öğrenciler tarlalarda, inşaatlarda, dikiş hanelerde ve işliklerde dayanışma halinde çalışmaktaydılar. Zaman geçtikçe sayısında artış olan Köy Enstitüleri'nin ihtiyaçlarının karşılanması imece ruhunun yaşattığı dayanışma ve yardımlaşma duygusuyla sağlanıyordu.⁹² Enstitü öğrencileri ve öğretmenleri hem kendilerinin hem de buldukları bölgenin yaşam kalitesi artırma amacıyla birçok çalışmalara ve faaliyetlerde yer almışlardır. Bunun en güzel örneklerinden birisi Cılavuz Köy Enstitüsü'nde eğitim alan öğrencilerin yoğun çalışmaları sonucu hidroelektrik santral kurmalarıdır. İlk olarak enstitü arazisine su sağlamak amacıyla yapılan çalışmada her gün bir sınıf kanal açma işinde çalışmıştır. Sonraları su kanalı ile boşa akan sudan rahatsız olunmuş ve baştan beri hayal edilen elektrik santrali kurulmasına ilişkin görüşler belirtmeye başlanmıştır. En nihayetinde de santralin kurulmasına karar verilerek çalışmalara başlanmıştır. Enstitünün

88 Kaplan, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*, s. 122.

89 Gazalcı, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 23.

90 Gazalcı, 223.

91 Pakize Türkoğlu, *Kısa Süren Hasat-Köy Enstitülerinde Öğrenci Olmak*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017), 152-53.

92 Akandere ve Esen, *Köy Enstitülerinde İş ve Üretim Odaklı Eğitim, Küme Çalışmaları ve İmece*, 39.

karanlıktan kurtulup aydınlığa kavuşması fikriyle herkes çalışmalarında büyük emekler harcamıştır. Geldikleri köylerde elektriği görmemiş olan Cılavuzlu öğrenciler, kendi çabalarının sonucu elde ettikleri elektrikle tanışmışlardır.⁹³

Köy Enstitüleri'nde Türkçe derslerine, kitap okumaya çok önem verilirdi. Her gün belli bir zaman dilimi serbest okumaya ayrılırdı. Sınıf öğretmenlerinin gözetiminde okumalar bazen toplu olarak bazen bireysel olarak yapılmaktaydı. Bilhassa ilk başlarda öğretmenler tarafından seçilen; Ömer Seyfettin'in eserleri, "*Bomba, Beyaz Lale, Robenson Cruoze*" gibi kitapları "*Vatansız Adam*" gibi broşürler sınıfça okunurdu. Kitap günlerinde öğrenciler okudukları kitapların özetlerini tüm öğrencilere anlatırlardı. Bir gelenek haline gelen kitap tanıma günleri öğrencileri bu etkinliklere karşı diri tutmaktaydı. Okuma derslerinin öğrencilerde, olumlu idealler kazandırma, millî, ahlaki ve vatani duyguları güçlendirme, köylerde çalışma duygusu ve heyecanını yaratma gibi hedefleri amaçladığı belirtilmiştir.⁹⁴ Serbest okuma saatlerinde öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için öğrencilerin istedikleri kitapları okumalarına izin verilirdi. Hem öğrenilen hem de eğlenilen etkinlik olan cumartesi eğlencelerinde öğrenciler ve öğretmenler o hafta okudukları kitaplar üzerine tartışmalar yaparlardı.⁹⁵ Öğrencilerin tartışma ve eleştirilerinde okudukları kitapların etkisi görülürdü.⁹⁶ Kitap okuma alışkanlığının bir yarış haline geldiği ve okullardaki kitapların yetmediği bunun için de öğrencilerin yayınevlerinden kitap istemeleri veya başka enstitüler ile kitap alışverişinde bulunmaları öğrencilerin kitap okumalarında istenilen düzeylere geldiğinin göstergesidir.⁹⁷ İvriz Köy Enstitüsü mezunu Galip Candoğan bu konuya ilişkin anılarında: "*Ekipte bulunan arkadaşlarımızın hepsinin çantasında birer kitap vardı. Bu kitapları değişerek okuyorlardı. Bunların içinde bizim görmediğimiz kitaplar bulunca, onlara başka kitaplar vererek bunları okuma fırsatı buluyorduk. Köy Enstitülerinin en güzel geleneklerinden biri de kitap okuma alışkanlığı idi. Herkesin çamaşır torbasında bir kitap bulunurdu. Boş zamanlarımızda kitap okuyarak yeni bilgiler kazanmaya çalışırdık*" şeklinde bahsetmiştir.⁹⁸ Öğrenciler yanlarından kitapları hiç eksik etmeden aralarda, tatillerde, bağ ve bahçelerde boş buldukları her fırsatta okurlardı. Sadece yerli kitaplar değil yabancı klasik eserleri de okumaktaydılar. Okurken aldıkları notlar ile dolan defterler birer övünç kaynağıydı. Enstitü öğrencilerinden hepsi

93 Firdevs Gümüsoğlu, *Sözlü ve Yazılı Belgeler Işığında Cılavuz Köy Enstitüsü*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019), 265.

94 M. Emin Soysal, *Kızılçullu Köy Enstitüsü Sistemi*, (İzmir: Marifet basımevi, 1940), 188.

95 Köy Enstitüleri eğlencelerin eğitim yönüne değinen Pakize Türkoğlu bu konudaki fikirleri şu sözlerle belirtmiştir: "*Enstitü eğlence günleri, eğlence eğitiminin bir uygulamasıydı. Öğrenciler böyle bir eğitimden geçerken uygarca eğlenmeyi öğreniyordu. Eğlencelerde daha çok güzel sanatlar etkinlikleri başat oluyor, yetenekler de ortaya çıkıyordu. Böylece eğlence günleri Köy Enstitülerinde yaşamın bir parçası olmuştu...*" (Türkoğlu, Tonguç ve Köy Enstitüleri, 379).

96 Menekşe, *Kapatılışlarının 50. Yılında Köy Enstitüleri Gerçeği*, 200.

97 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 295.

98 Koç, 295-96.

aynı seviyelerdeki kitapları okumuyordu. Bazılarının seviyesi daha düşükken bazılarının ağır felsefe kitapları okudukları bilinmekteydi.⁹⁹ Kitap okuma alışkanlığı ile öğrencilerin edebiyat ve sosyal bilimlerde belli seviyelere gelmeleri amaçlanmaktaydı. Öğrencilerden olgu ve olaylara eleştirel bakabilmeleri, belirli konularda fikirlerinin gelişmesi ile düşüncelerini açıkça ifade edebilmeleri istenmekteydi.

Köy Enstitüleri'ndeki öğrenciler yılda 24 kitap okuyup özetlemek zorundaydılar. Sınıflarda ve hafta sonları okul salonlarında okunan kitaplar üzerine genel tartışmalar yapılırdı. Birlikte yapılan bu sosyal etkinlikler öğrencilere eleştirel bakma becerisi ve ifade becerisi kazandırmaktaydı. Kitabını okuyan öğrenci, sınıf ortamında arkadaşlarına neler anladığını anlatır ve sınıfça tartışılırdı. Ayrıca öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlar dergi ve yayın kolları ile çıkarılan dergilerde yayınlanırdı. Kitap okumayı alışkanlık haline getiren öğrencilerde yazma merakı da başlardı. Sınıf ya da okul gazete ve dergilerinde yazılan bu yazılar öğretmenler tarafından değerlendirildikten sonra yayınlanırdı.

Enstitülerin birçoğunda edebiyat ve sanat dergileri çıkarılırdı. Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde yayınlanan "*Köy Enstitüleri Dergisi*" bunların en önemli olanıydı. Öğretmen ve yöneticilerin yazı ve şiir yayınlayan öğrencileri övmeleri diğer öğrencileri de bu duruma özendirilmekteydi.¹⁰⁰ Enstitülerden gönderilen yazı ve şiirler, belli denetimlerden geçtikten sonra uygun bulunanlar Yüksek Köy Enstitüleri'nin dergilerinde yayınlanıyordu. Bu biçimde sekiz sayı yayınlanmıştır.¹⁰¹ Enstitülerin kültür sanat etkinlikleri, iş anlayışları, toplum sorunlarını işleyiş biçimleri, öğrencilerin dergilerde yayınladıkları yapıtlar ile anlaşılmaktadır. Ayrıca tiyatro öğrencilerinin oynadıkları doğaçlama oyunları da bu dergilerde görmek mümkündür. Dergilerde yer alan yayınlarda anlatılanlar gerçeğe dayandırılarak belli bir disiplin içinde sade ve anlaşılır dille aktarılırdı. Enstitü öğrencileri, dergilerdeki yazıların değerlendirilmesi amacıyla okuyuculardan görüşler almış ve dergilerde bu görüşlere de yer vermişlerdir. "*Yüksek Köy Enstitüsü Dergi Kolu*" öğretim yılının başladığı dönemden itibaren her hafta "*Hafta Konuşmaları*" adıyla bir konuşma dizisi başlatmıştır. Konuşmalarda kitap özetlerine ve bilimsel konulara yer verilmiştir.¹⁰² İşlenen konuların ve tanıtılan kitapların güncel olmasına, enstitü ve köy yaşamına yönelik olmasına, aynı zamanda enstitülerde işlenen derslere de fayda sağlayacak şekilde olmasına özen gösterilirdi. Yazılan eserlerin konuları genellikle sosyal, ekonomik, felsefi, siyasi, edebiyat ve sanat konularından oluşmaktaydı. Öğrencilerin konuşma toplantılarına, ulusal ve uluslararası geniş bilgi birikimine sahip tanınmış

99 Bulut, *Nisandaki Güneşler 50. Yılında Köy Enstitüleri 1940-1990*, 52.

100 Gazalci, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, 154-55.

101 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 337.

102 Koç, 343-44.

edebiyatçı, siyasetçi, eğitimci, bürokrat gibi konuklarda katılmaktaydı. 17 Şubat 1945'te dönemin Millî Eğitim Bakanı ve bürokrattan sayılı kişilerin de bulunduğu törende "*Heinrich Pestalozzi*" ölüm yıldönümünde anılmıştır. Köy Enstitüleri Dergisi'nden aktarılan yazıya göre; "*..konferansta özellikle Pestalozzi'nin değerinin halk eğitimine vermiş olduğu önemden kaynaklandığı belirtilerek fikirlerinin Türkiye'nin koşullarına göre adapte edildiği ve Köy Enstitüleri'yle uygulama alanına konulduğu söylenmiştir. Bakan, böyle büyük bir eğitimcinin iyi niyetlerle anılmasından duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir. Köy Enstitüleri ile Pestalozzi'nin iş okul arasındaki birliğe dikkat çekmiştir*" ifade edilmiştir.¹⁰³ Yalnızca Yüksek Köy Enstitüleri'nde değil bütün enstitülerde bu konularla haftalık konuşmalar yapılmaktaydı. Öğrenciler ünlü sanatçı, edebiyatçı, bilim insanları ya da siyasetçiler üzerine hazırladıkları konferansları bu törenlerde sunmaktaydılar. Verilen bu ödevler öğrenciler tarafından büyük bir özen ve disiplinle hazırlanmakta, iş dersleriyle birlikte yürütülmekte ve topluluk önünde başarıyla sunulmaktaydı. Sosyal ve kültürel etkinlikler ile öğrenciler toplumsal görevlerini de tamamlamış olurlardı.

103 Koç, 344.

Sonuç

Hasan Âli Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç'un fikirleri ve deneyimleriyle 17 Nisan 1940 tarihinde açılan Köy Enstitüleri özgün eğitim anlayışıyla bulunduğu dönemde iz bırakmış kurumların başında gelmektedir. Kurulması, eğitim anlayışı ve kapanmasıyla Türk eğitim tarihi içinde önemli yere sahip olan Köy Enstitüleri, halen gündemde kalarak çeşitli araştırmalara konu olmaktadır. Eğitim anlayışıyla bulunduğu dönemde farklılık yaratan Köy Enstitüleri, öğrencileri her yönüyle bilgili ve donanımlı olarak yetiştirmekteydi. İş eğitimi üzerine kurulan enstitülerde öğrencilerin bir arada, birlikte görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri beklenmekteydi. Bu sayede öğrenciler birlikte olma, iş birliği yapma, yardımlaşma ve sorumluluk alma gibi becerileri kazanırlardı. Köy Enstitüleri bulunduğu bölgenin "ekonomik, kültürel ve toplumsal" alanlarda kalkınmasına öncülük etmiştir. Köy Enstitüleri mezunları köylerde öğretmenlik yaparak buralarda toplumsal kalkınmaya katkı sağlamış ve Cumhuriyet yönetimini güçlendirmiştir¹⁰⁴. Bu denli önemli amaçları olan Köy Enstitüleri, bulunduğu dönemde sadece Türkiye'nin değil tüm dünyanın ilgisini çekmiştir. Köy Enstitüleri'nin açılmasından sora edebiyatçılar köye ve köy halkına yönelerek buralardaki sorunları eserlerinde işlemişlerdir. Enstitüler aracılığı ile köy tüm alanların merkezinde bir konu haline gelmiştir.

Köy Enstitüleri öğrenci merkezli bir eğitim anlayışını benimsemiştir. Yaparak ve yaşayarak öğrenme, sanat ve iş yöntemiyle öğrenme ilkeleri enstitülerin hedefleri arasındaydı. Enstitülerde öğrenciler sürekli birbirleriyle etkileşim içerisinde olmuşlardır. Gerek ders içi gerek ders dışı tüm etkinliklerde bir arada olan ve birlikte faaliyetler gerçekleştiren öğrenciler, iş birliği içinde görev ve sorumluluklarını yerine getirmişlerdir. Sosyal ve kültürel faaliyetlerin önemsendiği enstitülerde öğrenciler her yönüyle donanımlı yetişmekteydi. Halkın aydınlanması, toplumsal yaşamın canlanması ve bireylerin hayal gücünün güçlenmesinde enstitülerin önemi büyüktü.

Enstitülerde kültür, ziraat ve teknik olmak üzere dersler üç gruba ayrılırdı. Ziraat ve teknik derslerin uygulamaları yönüyle genelde atölye ve tarlalarda olan öğrenciler kültür derslerini sınıf içinde işlerlerdi. Kültür dersleri herkesin aldığı ortak derslerdi. Bu derslerde öğrenciler sanatsal, bedensel, sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunmaktaydı. Kültür dersleri arasında yer alan Resim-iş, Müzik, Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar dersleri öğrencilerin sosyal ve kültürel anlamda gelişmelerini sağlamaktaydı¹⁰⁵. Ayrıca eğitsel kol faaliyetleri ile ilgilerine yönelik seçilen kollarda öğrenciler sergiler, gösteriler,

104 Şeren, *Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri*, s. 223.

105 Osman Akandere, Nihal Yıldız Yılmaz ve Seher Esen, *Köy Enstitülerine Dair Yazılmayanlar, Bilinmeyenler, Konuşulmayanlar*, (İstanbul: Eğitim Yayınevi, 2022), 52.

konferanslar düzenlemişlerdir. Bu alanlarda enstitüler de verilen eğitimler ile ülkemizde pek çok ressam, müzisyen, profesör yetişmiştir¹⁰⁶.

Köylerin enstitüler aracılığı ile ulusal ve uluslararası müzik eserleri ve enstrümanları ile tanışmaları sağlandı. Enstitülerde öğrencilerin bir enstrümanı çalabilmesini sağlamak ve müzik zevkini geliştirmek amacıyla işlenen müzik dersinde her öğrenci bir enstrümanla tanışır ve çalabilir duruma gelirdi¹⁰⁷. Öğrenciler müzik dersine ilişkin öğrendiklerini törenlerde, eğlencelerde sergilemekteydiler. Bu eğlencelerde müzik koroları yöresel ve klasik eserler ile kendi bestelerini söylerlerdi. Hep birlikte sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunan öğrenciler kutlamalarda, törenlerde, eğlencelerde sergiledikleri performans ile izleyenleri kendilerine hayran bırakırlardı. Ziraat Marşı enstitülerin kendilerine ait bir marş olup her gün sabah bu marş ile güne başlamaktaydılar.

Köylerin enstitüler aracılığıyla tiyatro ile tanışmaları sağlandı. Sanatsal faaliyetlere önem verilen Köy Enstitüleri'nde, öğrencilerin ilgilendikleri başka bir sanat alanı da tiyatroydu. Tiyatro kolunda öğrenciler yerli ve yabancı eserleri oynarlardı. O dönem ilk defa köylere tiyatroyu ulaştıran enstitü öğrencileri olmuştur. Büyük bir ilgi gören tiyatrolar, köylerde tiyatro kültürünün gelişmesi ve artmasına öncülük etmiştir¹⁰⁸. Öğrenciler okudukları yerli ve yabancı eserler ile kendi doğaçlamalarını yazmışlar ve gösterilerde sergilemişlerdir. Ayrıca klasik yapıtlardan faydalanarak öğrencilerin tiyatro zevklerinin geliştiği ve üst düzeye çıktığı bilinmektedir. Öğrenciler bu eserleri devlet adamlarının katıldıkları törenlerde oynayarak büyük beğeni toplamışlardır¹⁰⁹.

Köylerin enstitüler aracılığıyla bölgesel ve ulusal halk oyunları ile tanışmaları sağlandı. Her sabah müzik eşliğinde sporla güne başlayan öğrencilerin esnek, hareketli ve zorluklara karşı güçlü olmaları amaçlanmıştır¹¹⁰. Enstitülerde neredeyse tüm spor etkinliklerine yer verilmiş ancak buldukları bölgeye göre farklılık gösteren spor etkinliklerine ayrıca önem verilmiştir¹¹¹. Örneğin, Cılavuz Köy Enstitüsü'nde yapılan kayak sporu o bölgeye özgü bir spor olarak üzerinde durulmuştur. Çeşitli sporları öğrenen öğrenciler enstitülerde sınıflar arası yarışmalar düzenlemişlerdir. Bu yarışmalarda birincilik kazanan öğrenciler enstitüler arası yapılan spor müsabakalarına katılmaya hak kazanmaktaydılar. Bu ders sayesinde öğrenciler çeşitli spor dallarına yönelik bilgi ve beceri kazanmakla birlikte düzenlenen yarışmalarla da sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunmaktaydı. Her enstitü

106 Gazalcı, 21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor, 37.

107 Gazalcı, 41.

108 Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, s.286.

109 Koç, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, 349.

110 Sancar, *Cılavuz Köy Enstitüsü*, 37.

111 Öztürk, *Cumhuriyet Dönemi Aydın Kimliği, Sekülerleşme ve Köy Enstitüleri*, 106-7

yöresine ait halk oyunlarını öğrenmekteydi. Uzman öğretmenlerle doğru şekilde öğrenilen halk oyunları öğrencilerin birlikte yaptıkları etkinlikler arasında yer almaktaydı. Bir araya gelindiği her an; eğlencelerde, törenlerde, kutlamalarda ve her gün güne başlarken oynanan halk oyunları öğrencilerin sevdikleri ve ilgi gösterdikleri alanlardan olmuştur. Enstitüler yalnızca kendi yörelerinin değil başka yörelerin de oyunları oynamaktaydı. Öğrenciler bu oyunları öğrenmek için farklı enstitülere gezilerde bulunurlardı. Yerinde ve doğru şekilde öğrenilmesinin amaçlandığı bu gezilerde enstitüler arası sosyal etkileşimler gerçekleşirdi¹¹². Farklı bölge ve insanlarla tanışan öğrenciler öğrendikleri oyunları enstitüde arkadaşlarına öğretirlerdi.

Köylerin enstitüler aracılığıyla imece yapmayla tanışmaları sağlandı. Sınıf dışı etkinliklerin çok fazla yer aldığı enstitülerde çeşitli amaçlarla geziler düzenlenmekteydi. Doğa gezilerine oldukça fazla önem verilmekte olup gerçekleştirilen gezilerde öğrenciler yerinde öğrenme fırsatı yakalamaktaydılar. Genelde teorik derslerin uygulamalarında; bahçelerde, tarlalarda ya da atölyelerde bulunan öğrenciler buralarda hep birlikte verilen işleri yapmaktaydı. Sürekli etkileşim içinde olan öğrenciler verilen iş ve görevlerin doğru şekilde ve zamanında bitirilmesine önem göstermekteydi. Bu amaçla birbirlerine yardım eden öğrenciler enstitülerde imece anlayışını sürdürmekteydi. Enstitüler arası yardımlaşma ve iş birliği ile işlerin kısa sürede tamamlanmasını sağlayan imece, enstitü öğrencilerinin öğrenmesine ve birbirleriyle sosyal ilişkiler kurmalarına imkân sağlamıştır¹¹³.

Köylerin enstitüler aracılığıyla dünya klasiği kitaplar ile tanışmaları sağlandı. Üzerinde özellikle durulan bir konu olan kitap okuma alışkanlığı Köy Enstitülerde belli bir programla gerçekleştirilmekteydi. Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla yapılan serbest okuma saatlerinde öğrenciler ilgi alanlarına yönelik istedikleri kitapları okumaktaydılar. Serbest okuma saatlerinin dışında derslere yönelik farklı kitaplar okutulmaktaydı. Öğrencilerin bilgi birikimlerinin artması, ülke ve dünya genelinde olup bitenlerden haberdar olması ve hayata karşı bakış açısının gelişmesi adına kitap okumaya ihtiyaçları vardı. Enstitülerde eğlencelerde bir araya gelen öğrenciler, okudukları kitaplarını birbirlerine anlatırdı. Kitap üzerine eleştiriler ve analizler yaparlardı. Bu sayede öğrencilerin edebiyat ve sosyal bilimlerde belli seviyelere gelmeleri beklenirdi. Sadece yerli kitapların olmadığı aynı zamanda dünya klasiklerine de yer verilen kütüphanelerde öğrencilere yeterli gelmeyen kitapların temini çevre enstitülerden ya da yayınevlerinden istenmekteydi. Okuma üzerine bu kadar ileriye giden öğrenciler yazma faaliyetlerinde de kendini göstermekteydi. Bu amaçla açılan, yayın ve dergi kolu çalışmaları buralarda faaliyetlerini göstermekteydi. Öğrencilerin birlikte

112 Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, 292-93.

113 Akandere ve Esen, *Köy Enstitülerinde İş ve Üretim Odaklı Eğitim, Küme Çalışmaları ve İmece*, 46.

hazırladıkları çalışmalar okul dergilerinde yayınlanmaktaydı. Buralarda öğrencilerin yazdıkları şiirler, doğaçlama tiyatrolar, kitap tanıtımları, bilimsel yazılar yer almaktaydı.

Köy Enstitüleri öğrencilerin; ilim, fen, edebiyat, sanat, teknik gibi tüm alanlarda bilgili, donanımlı, etkin birer vatandaş olarak yetiştirilmesini amaçlamıştır. Enstitülerde tüm disiplinlerin bir arada bulunduğu ve iç içe geçtiği bir eğitim anlayışı yer almaktaydı. Okuma yazmanın öğretilmesinin çok ötesinde köy halkının tarım, el sanatları ve sağlık konularında aydınlanarak bilgi ve beceriler kazanması, sosyal ve kültürel açıdan gelişmesi hedeflenmiştir. Yalnızca köy çocuklarına değil köye ve köy halkına yaklaşarak toplumsal kalkınmaya ve halkın bilinçlenmesinde yardım sağlamıştır. Enstitülerdeki öğrencilerin birbirleriyle etkileşimleri, enstitülerin birbirleri ile etkileşimleri ve köy halkıyla enstitülerin etkileşimleri; birlikte iş yapma, yardımlaşmalarda bulunma gibi faaliyetler sosyal ve kültürel ilişkilerin oluşmasında etkin rol oynamıştır.

KAYNAKÇA

I. Kitaplar

- Akandere, Osman, Yılmaz, Nihal Yıldız ve Esen, Seher. *Köy Enstitülerine Dair Yazılmayanlar, Bilinmeyenler, Konuşulmayanlar*. İstanbul: Eğitim Yayınevi, 2022.
- Akın, Galip, *Tonguç'un Kır Çiçekleri*, Ankara: Güldikeni Yayıncılık, 1999.
- Akyüz, Yahya, *Türk eğitim tarihi: Başlangıçtan 1988'e*, Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1989.
- Arman, Hürrem, *Piramidin Tabanı: Köy Enstitüleri ile Başlatılan Büyük İmece*, Cilt II, Ankara: Arkın Yayınevi, 1990.
- Başaran, Mehmet, *Özgürleşme Eylemi Köy Enstitüleri*, İstanbul: Literatür Yayınları, 2020.
- Bulut, Recep, *Nisandaki Güneşler 50. Yılında Köy Enstitüleri 1940-1990*, Ankara: San Matbaası, 1990.
- Eyüboğlu, Sabahattin, *Köy Enstitüleri Üzerine*, İstanbul: Yenigün Haber Ajansı, 1999.
- Gazalcı, Mustafa, *21 Köy Enstitüsü Çınarlar Anlatıyor*, Ankara: Bilgi Yayınevi, 2021.
- Gediklioğlu, Şevket, *Evreleri, Getirdikleri ve Yankılarıyla Köy Enstitüleri*, Ankara: İş Matbaacılık ve Ticaret, 1971.
- Gümüšoğlu, Firdevs, *Sözlü ve Yazılı Belgeler Işığında Cılavuz Köy Enstitüsü*, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.
- Kaplan, Mevlüt, *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri, Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri*, Ankara: Semih Ofset, 2002.
- Kirby, Fay, *Türkiye'de Köy Enstitüleri*, Ankara: İmece Yayınları, 1962.
- Koç, Nurgün, *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2013.

- Menekşe, Nedim, *Kapatılışların 50. Yılında Köy Enstitüleri Gerçeği*, İzmir: KEÇEV, 2005.
- Öztürk, Emine, *Cumhuriyet Dönemi Aydın Kimliği, Sekülerleşme ve Köy Enstitüleri*, İstanbul: Rağbet Yayınları, 2012.
- Soysal, M. Emin, *Kızılçullu Köy Enstitüsü Sistemi*, İzmir: Marifet Basımevi, 1940.
- Tonguç, Engin, *Bir Eğitim Devrimcisi: İsmail Hakkı Tonguç (Yaşamı, Öğretisi, Eylemi)*, Ankara: Güldiken Yayınları, 2004.
- Tonguç, İsmail Hakkı, *Canlandırılacak Köy*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.
- Tonguç, İsmail Hakkı, *İlköğretim Kavramı*, Ankara: Remzi Kitabevi, 2004.
- Turan, Şerafettin, *Türk Devrim Tarihi*, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1999.
- Türkoğlu, Pakize, *Kısa Süren Hasat-Köy Enstitülerinde Öğrenci Olmak*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.
- Türkoğlu, Pakize, *Tonguç ve Enstitüleri*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2004.

II. Tezler

- Burğaç, Murat. “Çifteler Köy Enstitüsü”. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 2000.
- Can, Erkan. “Kuruluşundan Günümüze Aksu Köy Enstitüsü”. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2017.
- Erçelebi, Hasan. “Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri ve Türk Eğitim Sistemine Katkıları”. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 1991.
- Eser, Gülşah. “Köy Enstitüleri’nde Bir Öncü: Özgün Arşivi Işığında Göl Köy Enstitüsü”. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011.
- Karagöz, Savaş. “Kayseri-Zincidere Köy Muallim Mektebi (1926-1932) nin Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Tarihi İçindeki Yeri”. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2005.
- Sancar, Alperen Görkem. “Cılavuz Köy Enstitüsü”. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2021.
- Şeren, Mehmet. “Türkiye’de Köye Öğretmen Yetiştirme. Köy Enstitüleri Sistemi”. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 1982.
- Toprak, Gül Nihal. “Cumhuriyetin İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri”. Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, 2008.

III. Makaleler

- Akandere, Osman ve Esen, Seher. “Köy Enstitülerinde İş ve Üretim Odaklı Eğitim, Küme Çalışmaları ve İmece”. *Atatürk Yolu Dergisi* 69, 25, (2021): 25-49. DOI: 10.46955/ankuayd.1028290.
- Akandere, Osman ve Yılmaz, Nihal Yıldız. “Köy Enstitülerine Alınacak Talebe Hakkında Maarif Vekâletince Yayınlanan 18 Ağustos 1941 Tarihli Genelge’nin Esasları ve Uygulanması”. *Atatürk Dergisi* 6, 2, (2017): 1-17. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/390372>.
- Akçalı, Aslı Avcı, “Karanlık Sokağı Aydınlatan Enstitü: Aksu Köy Enstitüsü”, *Journal of Turkish Studies* 10, 5 (2015): 27- 56. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8070>.
- Anık, Mehmet, “Bir modernleştirme projesi olarak köy enstitüleri”. *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi* 11, 20, (2006/1): 279-309. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/254489>.
- Arslan, Nebahat, “Türk eğitim sisteminde köy enstitülerine bir örnek: Kars Cılavuz Köy Enstitüsü”. *History Studies, Studies* 4,1 (2012): 29-45. <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423902431.pdf>.
- Arslan, Öznur Özden, “Köy Enstitülerinin Toplum Kalkınmasındaki Rolü”. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi* 6, 1, (2018): 84-119. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/907144>.
- Aysal, Necdet, “Anadolu da aydınlanma hareketinin doğuşu: köy enstitüleri”. *Atatürk Yolu Dergisi* 2005, 9, 35, (2005): 267-282. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/20602>. BABAĞLU, “British Council, Köy Enstitüleri ve Savaş Ortamında Kültürel Diplomasinin Yollarını Aramak”. *Tarih İncelemeleri Dergisi* 34, 1, (2019): 23-48. <https://doi.org/10.18513/egetid.596045>.
- Aysal, Necdet, “Anadolu’da Aydınlanma hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri”. *Ankara üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* 9, 35, (2005): 267- 282. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/20602>.
- Babağlu, Resul, “British Council, Köy Enstitüleri ve Savaş Ortamında Kültürel Diplomasinin Yollarını Aramak”. *Tarih İncelemeleri Dergisi* 34, 1, (2019): 23-48. <https://doi.org/10.18513/egetid.596045>.
- Çelik Veli Onur ve Bayrak Coşkun. “Köy Enstitülerinde Bedensel Etkinlikler ve Beden Eğitimi Dersi: Çifteler Köy Enstitüsü Örneği”. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi* 2,2, (2011): 11-27. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/191758>.
- Esen Seher, Akandere, Osman. “Köy Enstitülerinde Kız Öğrenciler (Alınma Süreçleri, Eğitimleri ve Meslek Hayatları)”. *Çağdaş Türkiye Tarihi*

- Araştırmaları Dergisi* 21, 43, (2021): 807- 847. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2165892>.
- Eyyupoglu, İsmail, “Köy Enstitülerinin Kuruluşu ve Pulur Köy Enstitüsü Öğrencilerinden Muammer Genç’in Anıları.” *Atatürk Dergisi* 6, 1, (2007): 1- 21. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/392165>.
- Ezer, Feyzullah, “Köy Enstitülerinin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi”. *Belgi Dergisi* 2, 19 (Kış 2020/I): 1786- 1804. DOI: 10.33431/belgi.640644. 1786-1804.
- Göksu, Meral Metin, “Sınıf dışı öğrenme ortamları: Köy Enstitüleri örneği”. *Turkish History Education Journal* 9, 1 (2020): 1- 16. <https://doi.org/10.17497/tuhed.626781>.
- Gut, Emine, “Köy Enstitüleri Dergisi Üzerine Bir İnceleme”. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi* 1,1, (2018): 69- 94. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/498185>.
- Kapluhan, Erol, “Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri”. *Marmara Coğrafya Dergisi* 26 (2012): 172- 194. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3305>.
- Kardaş, Abdülaziz, “Cumhuriyet Dönemi’nde Bir Hareketin Son Temsilcisi: Ernis Köy Enstitüsü”. *Journal of International Social Research* 10, 48, (2017): 184-190, DOI: [10.17719/jisr.2017.1492](https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1492).
- Kartal, Sadık, “Toplum kalkınmasında farklı bir eğitim kurumu: Köy Enstitüleri”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 4,1, (2008): 22- 36. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/160960>.
- Ortaş, İbrahim, “Ülkemizin Kaçırıldığı en Büyük Eğitim projesi: Köy Enstitüleri”. *Pivolka4*, 17, (2005): 1- 8. PDF (d1wqtxts1xzl7.cloudfront.net).
- Şahin, Mustafa, “Türkiye’de Köye Öğretmen Yetiştirme Model Önerileri: Uygulamalar ve Değerlendirmeler”. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2.4, (1995): 45- 61. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/233187>.
- Yıldız, Nihal ve Akandere, Osman. “Köy Enstitülerinin İdeolojik Yapısı”. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 17, 35, (2017): 275- 316. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/474427>.

IV. İnternet Kaynakları

- Erdemir, Aynur Soydan. “Hasan Âli Yücel (1897-1961)”. Atatürk Ansiklopedisi, erişim 10.11.2023, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hasan-ali-yucel-1897-1961/>.

Extended Abstract

With the proclamation of the Republic, one of the regulations in many fields made in the country was education. The ultimate aim of the regulations was to increase the literacy rate throughout the country. The high rate in villages and rural settlements has pushed the studies in this direction. Thus, it was aimed to carry out studies for the village and village people. Identifying and meeting the need for schools and teachers in villages was among the prioritised targets. The relationship between the state and the village was to be kept alive by providing teachers to villages and villagers with limited means. In order to realise all these, the ideas and experiences of important statesmen of the period were consulted. Village Institutes were opened on 17 April 1940 under the leadership of the then Minister of National Education Hasan Âli Yücel and with the ideas and experiences of İsmail Hakkı Tonguç, Director General of Primary Education. Village Institutes, one of the unique institutions in the history of education in our country, maintains its place on the agenda during and after its establishment. From its foundation until 1954, when it was closed down, a total of 21 Village Institutes were established and more than twenty thousand teachers and health officers were trained from their graduates.

In the institutes, students are trained to have the necessary knowledge and skills in every subject. Artistic, physical and cultural activities were very much included in the culture courses. Artistic activities were very important in the Village Institutes. Art education was integrated with painting, music and theatre studies and turned into a living phenomenon. With the education given, students who completed their higher education in the field of painting specialised in these fields. Students participated in painting exhibitions and some competitions between institutes. Another field within art education is music education. With the music education given in the institutes, each student plays a musical instrument. The mandolin is the most important of these. In the Institutes, which provided education in line with the interests and talents of the students, students learnt musical instruments such as harmonica and baglama in addition to mandolin, and in line with their talents and achievements, they also learnt violin and accordion. When the students came together on entertainment nights or during festive ceremonies and programmes, they would perform with the instruments they played. Mostly, all students participated in the activities organised by the educational branches. Sometimes high-ranking officials attended the programmes. They would admire the performances of the students of the institute. In addition, great artists gave lessons to the students as master teachers in art studies.

Institutes have been an institution where artistic activities were constantly repeated and developed. One of these art activities was theatre.

At that time, theatre activities, which were generally performed in the cities as amateur plays, were not available in the villages. Plays were generally performed in towns and the villagers had to go to towns to watch them. For the first time in our country, theatre education was given in the curriculum of the Village Institutes and Hasanoğlan High Village Institutes. Students who perform local and foreign works generally perform works that include social and social issues. They perform not only in the Institutes but also in open-air theatres for the village people. This is the first village theatre in Türkiye. The students, who received great appreciation and interest from the public, also engaged in social activities with the public. The students of the institute constantly performed theatre in Saturday entertainments, ceremonies and programmes attended by important guests. Students who improve themselves in this field are also successful in Western Classics.

In the institutes, free reading hours were organised to help students develop the habit of reading. Students were introduced to many local and foreign books. With regular readings, students were introduced to a total of 24 books a year. Students took part in social activities together at Saturday parties where discussions were held on the books read. It is known that reading has become a race and even inter-institute book exchanges are organised. As a result of all these efforts, students grow up as individuals who read on their own, research to develop their thoughts, and produce their own ideas. Students who read so much also show themselves in the field of writing and publish their articles in the journals prepared by the publication and magazine branches of the Institutes. With this activity, students are in constant interaction with each other in co-operation.

In the institutes, students, teachers and administrators, together with music and sports, prepare for the day in a healthier and more motivated way. The physical education and national games course, which was also included in the culture courses, aimed to help students develop healthy bodies and become strong individuals in the face of difficulties. With this course, students learnt various sports branches. Volleyball, football, basketball, basketball, wrestling, athletics are some of these sports. In addition, it is known that sports suitable for the climatic conditions in different regions are also played. Those who came first in the sports competitions held in the institutes would participate in competitions with different institutes to represent their institutes. Students, who engage in social and cultural activities both among themselves and between institutes, also perform their dances in the programmes organised during festive ceremonies. In the course where local folk dances are also taught, students learn the dances of their own region from expert instructors in the right way. Gathering around students who can play the notes of folk dances with musical instruments, the dances played together have become a tradition in the Institutes. The dances played in almost all entertainment

and programmes are highly appreciated by the audience. Social and cultural activities are carried out together as well as the work done in the institutes. This teaches students to work, learn and have fun in harmony. Cultural trips to learn folk dances on the spot are among the out-of-class activities of the Institutes. Here, students travelled to the Institutes in the surrounding provinces to learn the dances of different regions. During cultural excursions, students meet different societies and people and establish social relations with them. In addition to cultural trips, research and study trips are also organised at the institutes. Depending on the objectives of the courses, students go on various nature excursions and study the fields and trees.

Practical courses at the institutes are among the out-of-class activities. Practices, which are generally oriented towards technical courses, take place in fields, gardens, sewing workshops and construction sites. In these places, students help each other in co-operation and ensure that the work is completed more accurately and on time. The Village Institutes, which also helped the village people, also took part in agricultural and technical studies and provided services to the public. It is also known that there was cooperation between the institutes. For this reason, labour in the Institutes has become a tradition. The work done together in these places is an indication that the students are also involved in social and cultural activities for the public other than their own friends.